Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
MAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 10 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 37 | Łódź, Wtorek, 12 lutego 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, ט' אדר ראשון תרצ"ה | № 37

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

איטאליען גרייט זיך צו מלחמה

אנהויב פון מאביליזאציע אין איטאליען געגען אביסיניען

2 דיוויזיעס

רוים, 11 (ספ. טעל.)

„סטעפאני"-אגענטור האט פערעפענטליכט פאלגענדען קאמוניקאט:

פון 5 ביז'ן 11 פעברואר ה. י. זענען מאָביליזירט געווארען 2 דיוויזיעס, די דאזיגע מאביליזאציע טראגט נאר א פערהיטונגס-כאראקטער.

די אפעראציע צו רופען אונטערן געוועהר די יאהרגאנג 1911 — 1915 קומט פאר אין פולשטענדיגער ארדנונג.

מעגליכקייט פון א אולטימאטום

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.)

דער קארעספאנדענט פון „רייטער" אין רוים איז מודיע, אז לויט דער מיינונג פון מאסגעבענדע פאקטארען פון אויסערן-מיניסטעריום איז פארהאן א מעגליכקייט, אז איטאליען זאל שיקען צו אביסיניען אנ'אולטימאטום, אויב די בעציהונגען פון ביידע לענדער וועט ווערען שטארק געשפאנט.

רושם אין לאנדאן

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.)

די מאביליזאציע פון די צוויי איטאליענישע דיוויזיעס אלס צוגרייטונג פון אנ'עווענטועלען איטאליענישען ארויסטריט געגען אביסיניען, האט אין די ענגלישע פאליטישע קרייזען ארויסגערופען א שטארקען רושם. די לאנדאנער נאכמיטאג-צייטונגען שאצען אפ דעם איטאליענישען שריט אלס אולטימאטום.

איטאליענישע בערזע רעאגירט

רוים, 11 (ספ. טעל.)

די היינטיגע בערזע האט אויף דער ידיעה וועגן דעם לעצטען אינצידענט מיט אביסיניען, רעאגירט מיט א דערהעכערונג פון די פאפירען פון דער קריגס-אינדוסטריע, און א ירידה פון די מלוכה-פאפירען, די אקציעס פון „אנסאלדא", האבען זיך געהויבען פון 36,25 אויף 37,5 פיאס. די אקציעס פון דער איטאליענישער באנק זענען געפאלען פון 16,48 אויף 16,30.

אין איטאליען

רוים, 11 (ספ. טעל.)

די מאסגעבענדע איטאליענישע קרייזען שטעלען פעסט, אז ביז איצט האט קיין שום איטאליענישע אפטיילונג נישט פערלאזען די איטאליענישע טעריטאריע, און אז די פעראָרדענטע מאביליזאציע האט נישט קיין שום כוונות אנצוגרייפען אביסיניען.

אין די קרייזען פון דער פעלקער-ליגע

גענף, 11 (ספ. טעל.)

דער גענעראל-סעקרעטאריאט פון דער פעלקער-ליגע האט נישט בעקומען קיין שום ידיעות, נישט פון רוים און נישט פון אבעבי וועגען איטאליעניש-אבעסינישען קאנפליקט.

די אינטערנאציאנאלע פאליטישע קרייזען אין גענף בעדויערן, וואס ס'איז געקומען צו אזא קאנפליקט נאך דעם ווי די פעלקער-ליגע האט זיך שטארק בעמיהט וועגען א פרידליכער איינינונג.

סוף.

וייטערע בודזשעט-דעבאטען אין סיים

בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום

ווארשא, 11 (טעלעפאניש)

נעכטען איז מען אין סיים צוגעטרעטען דעבאטירען דעם בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

רעפערירט האט דעפ. פאנטשעק (ב. ב.), וועלכער מאכט אויפמערקזאם, אז דער פרעלימינאר-בודזשעט איז אויף דער זייט פון די אויסגאבען אביסעל קלענער ווי דער בודזשעט פון פאריגען יאהר. די הכנסה איז קלענער מיט 2,876,370 זל. וויניגער ווי אין פאריגען יאהר. דער פרעלימינאר איז דעריבער א רעאלער.

דער רעפערענט ערקלערט, אז ער האלט זיך אפ צו רעדען וועגען יעדער פאזיציע, ווייל אויף דער קאמיסיע האט מען שוין וועגען דעם גערעדט. ער מאכט נאר אויפמערקזאם אויף דער געהויבענער ארבייט פון אינערן-מיניסטעריום אויפ'ן געביט פון ארגאניזירען די זעלבסטפערוואלטונגען.

נאכדעם האבען זיך אנגעהויבען דעבאטען, דער ערשטער רעדט דעפ. באגוסלאווסקי („קלוב לודאווי"), וועלכער ווארפט פאר דער אדמיניסטראציע ביוראקראטיזם אין דער בעציהונג צום פויער. ווייטער ווארפט דער רעדנער פאר מיסברויכען בעת די וואהלען צו די זעלבסטפערוואלטונגען.

דעפ. בילעצקי („קלוב נאראדאווי") האט טענות הלמאי מען האט נאכ'ן מארד פון מיניסטער פיעראצקי אדורכגעפיהרט ארעסטען צווישען די מיטגלידער פון „אבוז נאראדאווי" אין א רייה שטעט, דערונטער אויך אין לאדז.

ווייטער האבען גערעדט די דעפוטאטען מיכאלקעוויטש, סקריפניק, שידעלסקי, כריוונאק (אוקראינער), יאווארסקי און לעוויצקי. דער לעצטער האט ארויסגערוקט א רייה אוקראינישע פאסטולאטען.

ס'האבען נאך גערעדט די דעפוטאטען: וויניארסקי, סאנאיצא, ראזענבערג (קאמוניסט). דער לעצטער האט נישט געקענט ענדיגען זיין רעדע, ווייל די רעדנער-צייט האט זיך אויסגעלאזען. דער לעצטער האט גערעדט דעפ. ביטנער (כ. ד.), וועלכער האט קריטיקירט די אלגעמיינע פאליטיק פון אינערן-מיניסטעריום, און האט פערלאנגט צו בויען דאס פאליטישע לעבען אויף די יסודות פון קריסטענטום.

נאכדעם ווי ס'האבען זיך געענדיגט די דעבאטען האט גענומען א ווארט דער אינערן-מיניסטער קאשטשאלקאווסקי, וועלכער האט געהאלטען אן עקספאזע וועגען דער אינערן-פאליטיק אין דער רעגירונג.

נאך דער עקספאזע פון מיניסטער קאשטשאלקאווסקי, איז אפגעווארפען געווארען די אינטערפעלאציע פון ענדעקישען קלוב וועגען די בעדינגונגען אין איזאלירונגס-לאגער.

היינט קומט פאר די ווייטערדיגע זיצונג.

מצות פון ארץ-ישראל

פוילישע רעגירונג שוין געגעבען אנ'ערלויבעניש

ווארשע, 11 (יט"א טעלעפ.)

די רעגירונג האט געגעבען אנ'ערלויבניש צו ברענגען קיין פוילען 30 טאן מצות.

צוליב'ן טויט פון בענדינער רב

האט דער זוהן איטשע מאיר לעווין אפגעלייגט די נסיעה קיין א"י

ווארשע, 11 (יט"א טעלעגר.) צוליב'ן טויט פון בענדינער רב, האט איטשע מאיר לעווין (זוהן פון פערשטארבענעם) אפגעלעגט די נסיעה קיין ארץ ישראל.

אינטערנאציאנאלע פאליציי אין סאאר ווערט ליקווידירט

סאארבריקען, 11 (ספ. טעל.)

אין די מאסגעבענדע קרייזען שטעלט מען פעסט, אז דער קאמענדאנט פון דער אינטערנאציאנאלע פאליציי אין סאאר-געביט, איז בעצאל מעכטיגט געווארען פלאנמעסיג צו ליקווידירען די זעלבע פאליציי.

אין דער ענגלישער רעגירונג וועט נישט זיין קיין ענדערונג

לאנדאן, 11 (ספ. טעל.)

אין די רעגירונגס-קרייזען לייקענט מען אפ אלע קורסירענדע קלאנגען, וועגען ענדערונגען אין דער ענגלישער רעגירונג.

געענדיגט די ציונ. קאנפערענץ אין קראקא

קראקוי, 11 (יט"א טעלעפ.)

ס'האט זיך געענדיגט די 10-טע לאנד-קאנפערענץ פון דער ציונ. ארגאניזאציע און ס'זענען אנגענומען געווארען א רייה רעזאלוציעס, צווישען אנדערן איז אנגענומען געווארען א פראטעסט געגען צונעמען ביי אחי-מאיר'ן און ד"ר ייביץ די ארץ ישראל בירגער-רעכט.

האנדווערקער-שולע ווערט געעפענט

פון דער תל-אביב'ער עריה

תל-אביב, 11 (יט"א טעלעגר.)

די עריה האט בעשלאסען צו עפענען א האנדווערקער-שול פון א ספעציעלען פאנד פאר פערוואהרלאזטע קינדער.

בעשיידענע לויה פון מאקס ליבערמאן

רעגירונג און אקאדעמיע זיך נישט בעטייליגט

בערלין, 11 (יט"א טעלעגר.)

די לויה פון מאקס ליבערמאן איז געווען א גאר בעשיידענע. ס'האבען זיך בעטייליגט נאר די פריינד און א גרופע פערעהרער. די רעגירונג און די קונסט-אקאדעמיע, וואו ליבערמאן איז 15 יאהר געשטאנען בראש, האבען זיך אין דער לויה נישט בעטייליגט.

צוגאב-סערטיפיקאטען

בעקומען די עקזעקוטיווע פון דער אגענץ

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראפיש)

סוף פון דער פערגאנגענער וואך, האט די עקזעקוטיווע פון דער „אגענץ" בעקומען דעם צוגאב פון סערטיפיקאטען-שעדיול. דער צוגאב איז גרעסער ווי דער פריהערדיגער.

ס'ווערען שוין געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען דעם שעדיול אויפ'ן צווייטען האלבען יאהר.

העברעאישע קולטור-טעטיגקייט אין ענגלאנד

קאנפערענץ פון תרבות

לאנדאן. (יט"א) דא איז געעפענט געווארען די לאנד-קאנפערענץ פון „תרבות" אין ענגלאנד, וואס איז געווידמעט דער פערשטארקונג פון א פערצווייגטער העברעאישער קולטור-ארבייט אין ענגלאנד. די קאנפערענץ בעהאנדעלט א רייה פלענער, וועלכע זענען נוגע דער פלאנמעסיגער ענטוויקלונג פון דער העברעאישער קולטור-בעוועגונג אין גרויס-בריטאניען. צווישען אנדערע ווערט געפלאנט צו גרינדען „א העברעאיש הויז" אין לאנדאן, אין וועלכען עס וועלען זיך קאנצענטרירען די פערבאנד פון א"י-סטודענטען, ווי אויך פערשידענע העברעאישע אינסטיטוציעס.

רומענישע „פויערים-פארטיי" געגען „נומערוס קלאוזוס" פאר יודען

בוקארעשט (יט"א) דער הויפט-ראט פון דער נאציאנאלער פויערים-פארטיי אין רומעניען, וועלכער האלט איצט אפ א סעסיע אין בוקארעשט, האט מיט א גרויסער מעהרהייט אפגעווארפען דעם פארשלאג פון דעם געוו. פרעמיער וואידא-וואיוואד וועגען איינגלידערן אין דעם פראגראם פון דער פארטיי די פאדערונג פון „נומערוס קלאוזוס" פאר יודען און אנדערע מינדערהייטען אין שול-וועזען, מקוה-דינסט און פערשידענע צווייגען פון דער אינדוסטריע.

די פארטיי-פיהרער אין די פערזאנען פון געוו. פרעמיער מאניו און געוו. אינערן-מיניסטער מיהאלאש זענען שארף ארויסגעטרעטען געגען דעם פארשלאג, בעטאנענדיג דאס ער וואלט בלויז געבראכט גרויס שאדען דער פארטיי.

אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע אין דייטשע דערפער

בערלין. (יט"א) אין די דערפער ארום ברעסלוי זענען אויסגעהאנגען גרויסע אויפשריפטען מיט „שפריכווערטער" און „פערזע" פון יודען-העצערישען אינהאלט. אין שאסניץ ביי קאנטה הענגט אזא אויפשריפט: „ווען וועט אונזער פאלק זיין געזונט, ווען מען וועט נישט מעהר צו העברעער לויפען, נאר ביי דייטשען קויפען".

טרויעריגע רעזולטאטען פון „ראסען-שגעון" אין דייטשלאנד

די אקציע פון דער עוואנגעלישער קירכע געגען דעם פאמיליען-שפיאנאזש בנוגע ראסען-אפשטאמונג

בערלין. (יט"א) דאס עוואנגעלישע קאנסיסטאריום אין זאקסען האט בעשלאסען אנצונעמען שריט אין צוזאמענהאנג מיט די אפטע פיילע פאלען פון „פאמיליען-שפיאנאזש" בנוגע דער ראסען-אבשטאמונג.

עס איז פעראורדענט געווארען, אז די קירכען-געמיינדעס זאלען נאר דאן ענטפערען אויף אנפראגען בנוגע ארישער אבשטאמונג פון א וועלכער עס איז פערזאן, ווען עס האנדעלט זיך וועגען ווענדונגען פון בערעכטיגטע אינטערעסען.

רוהיגע מאניפעסטאציעס אין פאריז צום יאהר-טאג פון פעברואר-געשעהענישען

פאריז, 11 (ספ. טעל..)

די פרעסע שטעלט אונטער, אז די גערעכטע מאניפעסטאציעס אין פאריז זענען אדורכגעגאנגען אהן אינצידענטען. די רעכטע פרעסע אטאקירט די רעגירונג, פארווארפענדיג, אז די רעגירונג האט זיך אנדערש בעצויגען צו די מאניפעסטאנטען דעם 6 פעברואר און צו די מאניפעסטאנטען פון „אלגעמיינעם פראנט“.

„פטי פארזיען“ האלט, אז די רעגירונג האט ריכטיג געהאנדעלט, פערוועהרענדיג די גאסען-מאניפעסטאציעס, וועלכע האבען געקאנט דערפיהרען צו אונרוהען.

„פטי זשורנאל“ צעהלט די בעטייליגטע אין דער מאניפעסטאציע אויף 80 טויזענד מענשען. די סאציאליסטישער „פאפולער“ שטעלט פעסט, אז אויפ'ן פלאץ „רעפובליק“ האבען מאניפעסטירט 100 טויזענד מענשען.

עלעקטריע - אנשטעלט, וואס געהערט צו דער שטאט.

דער קוויסטישער דעפוטאט פרעלופטשיאנו, וועלכער קאן נישט איבערטראגען דעם דאזיגען אומגליק, האט אויף איינער פון די לעצטע פארלאמענט - זיצונגען אריינגעטראגען אן אינטערפעלאציע צום אינערן - מיניסטער מיט דער קאטע-גארישער פאדערונג, מען זאל פערבאטען דער שטאט - פערוואלטונג און פאלטישען צו בע-זארגען אומזיסט מיט ליכט די יודישע שוהלען.

דער מיניסטער האט אויף דער קוויסטישער אינטערפעלאציע נישט געגעבען קיין שום ענט-פער.

סיימאן האט נישט גערעט מיט פלאנדען'ען

לאנדאן, 11 (ספ. טעל..)

„טיימס“ איז מודיע, אז סיימאן האט נישט גערעדט מיט פלאנדענען וועגען דייטשלאנדס שטע-לונג צום לופט - פליהר פאקט.

ד"ר געארג לאנדאוער אפגע-פאהרען קיין ארץ-ישראל

בערלין. (יט"א) דער לייטער פון דער אפטיילונג פאר קאלאניזאציע פון דייטשע יודען אין ארץ-ישראל ביי דער יודישער אגענץ ד"ר געארג לאנדאוער איז נאך א קורצען אויפענטהאלט אין דייטשלאנד, אבגעפאהרען קיין ארץ-ישראל.

א ניי ווערק וועגען דער גע-שיכטע פון די דייטשע יודען פאר די לעצטע 300 יאהר

בערלין. (יט"א) די „יודישע בוכפעראייני-גונג טיילט מיט, אז אין קורצען וועט ערשיינען א ניי ווערק פון פראפ. ד"ר עלבאגען „די געשיכטע פון די יודען אין דייטשלאנד“, וואס שילדערט די קולטורעלע און ווירטשאפטליכע ענטוויקלונג פון די יודען אין דייטשלאנד פאר די לעצטע 300 יאהר ביז דעם היינטיגען טאג

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי – – – –		98.50
3 פראצענטיגע בוראוולאנע	–	47.00
4 „ דאלארובקא	–	54.25
7 „ סטאבליזאציע (אמ.)		72.63
5 „ ווארשאווער פ.ב.	1934	62.38
5 „ לאדזער		54.00
ענגלישער פונט – – –		25.94
דאלאר אפיצ. 5.31	נישט אפיצ. –	5.28
גאלד-דאלאר – – – –		8.88
גאלד-רובל – – – –		4.55
דייטשער מארק – – –		2.02

אמבאסאדאר ראטשינסקי פייערליך אויפגענומען אין אינטערנאציאנאלע אמבאסאדארען-אקאדעמיע

פאריז, 11 (ספ. טעל.)

אונטערן פארזיץ פון סענאטאר בעראנזשער, איז היינט פארגעקומען א פייערליכע זיצונג פון דער אינטערנאציאנאלער דיפלאמאטען-אקאדעמיע, כדי אריינצונעמען אלס מיטגליד דעם פוילישען אמבאסאדאר אין לאנדאן ראטשינסקי. נאך אדורכ-פיהרען די געהעריגע צערעמאניע, האט דער מיניס-טער ראטשינסקי געהאלטען א גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האט געגעבען אן איבערבליק איבער פוילענס שלום-פאליטיק.

ערב דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

לאנדאן,, 11 (ספ. טעל.)

אויף דער ענטוואפנונגס - קאנפערענץ, וועלכע הויבט זיך אן אין בענף דעם היינטיגען דאנער-שטאג, וועט ענגלאנד זיין פארטרעטען דורך איהר ווייצע-מיניסטער פאר אויסערליכע ענינים, לארד סטאנהופ.

היטלעריסטישער קאנגרעס אין ווייטאר

בערלין, 11 (ספ. טעל.)

אין ווייטאר קומט פאר א היטלעריסטישער לאנדווירטשאפטליכער קאנגרעס.

מיניסטער דארע האט געהאלטען א רעדע וועגען נאציאנאל-סאציאליזם און דערביי האט דער מיניסטער איינגעקנעלט מיט די פויערים די אונזיניגע ראסען-טעאריע.

רומעניש-דייטשע האנדעלס-אונטערהאנדלונגען

פאריז, 11 (ספ. טעל.)

„האוואס“ איז מודיע פון בוקארעשט: די רומעניש - דייטשע האנדעלס - אונטערהאנדלונגען זענען איבערגעריסען געווארען צוליב דער שוועריגקייט צו קומען צו אן אויסגלייך בנוגע דעם אימפארט און עקספארט.

נאך איין „ראסען-אינסטיטוט“ אין דייטשלאנד

פראנקפורט. (יט"א) נעבען דעם אינסטי-טוט פאר ראסען-פארשונג, וואס איז טעטיג אין בערלין, ווערט געפלאנט צו גרינדען א צווייטען ראסען-אינסטיטוט אין פראנקפורט..

די אויפגאבע פון דעם ביידען אינסטיטוט וועט בעשטעהן נישט נאר אין פארשען די פראבלעמען פון ראסען-היגיענע, נאר אויך, בעזונדערס אין „פער-שפרייטען די ראסען-היגיענע לעהרע“.

ערשטע יודישע מוסטער-פארם אין רומעניען

טשערנאוויץ. (יט"א) לויט דער איניציא-טיוו פון דעם מיטגליד פון דער יודישער אגענץ, מאקס רייטער פאן אנהויך, האט זיך געגרינדעט איך טשערנאוויץ א געזעלשאפט, וואס שטעלט זיך אלס אויפגאבע צו עפענען מוסטער-פארמעס, כדי אויסצובילדען יודישע ערד-ארבייטער און לאנד-ווירטען.

אין שפיץ פון דער געזעלשאפט שטעהען, אויסער דעם ה' אנהויך, דער פארזיצער פון דער יודישער קהלה אין טשערנאוויץ, ד"ר מענטשער, פרעזידענט פון דער לאזשע „בני-ברית“ אין בו-קאווינע ד"ר יעקב לאנדוי א. אנד.

א סינאגאגע בעקומט אומזיסט עלעקטרישע בעלייכטונג

דאס קען נישט פערטראגען אנ'אנטיסעמיטישער דעפוטאט

בוקארעשט. (יט"א) די שוהלען אין שטאט גאלאטשען (רומעניען) ווערען זייט א קורצער צייט אומזיסט בעלויכטען מיט עלעקטריע פון דער

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צווע-אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 11-1 און פון 5–8 אוונט.

Dr. Zygmunt
Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.

וויכטיג פאר עולים קיין ארץ-ישראל
די עקספ. פירמא „POLTRANS“
נארוטאוויטשא 27, טעל. 155-27
וועלכע שטעהט אין פערבינדונג מיט דער פירמע נ. אדעלבערג און בעזיצט א שטענדיגען פערטרעטער אין תל-אביב בעזארגט אין פערלויף פון 14 טעג זעמט-ליכע באגאזשען נאך ארץ-ישראל צו אויסנאהמס-פרייזען.
BIURO TRANSPORTOWE
„POLTRANS“
Łódź, Narutowicza 27, tel. 155-27.

אכטונג, קאלאניאל-און פרוכטען-הענדלער!
דער קאלאניאל - הענדלער - פעראיין, שרודמיעסקא 20, טעל. 142-98
מאכט בעקאנט, אז מיר האבען בעקומען די ערלויבניש צו בעזארגען די מיטגלידער מיט ביליגע פאטענטען פון גדיניע. מיר פאדערן אייך דעריבער אויף צו קומען אין פעראיין, שרודמיעסקא 20, היינט און טעגליך און זיך רעגיסטרירען, מיטברענגענדיג די פאטענטען.
דאס ביורא איז טעטיג פון 6 ביז 9 אווענד.
די פערוואלטונג. 357

מודעה. ברוסט-קראנקע!
ליידענדע אויף פערשידענע רופטורען, פערקרימונגען פון רוקען-ביין, פיס און הויקערס!
א הילף און א רפואה!
ביי ווינקעל, נופעל, בויך און קיסברוכען אויך אין געפעהרליכסטען צושטאנד ביי מענער, פרויען און קינדער. ספעציעלע הילף ביי פרויען, מוטערברוך, מאגען און נירען-ברוך!
ברוך-ליידענדע! איהר קענט געזונד ווערן אהן בלוטיגע אפעראציעס און געפאהר! פערנאכלעסיגט נישט אייערע רעכט, אייער געזונט כל-זמן ס'איז נאך צייט, ווייל דער ברוך ווערט גרוים ווי א מענשען-קאפ, די קישקעס ווערען פערדרעהט און מ'קען בראנדיג ווערען. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי-הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די ברוכ-טע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-אפא-ראטען און גארסעטען נאך דעם סיסטעם פון פראפעסאר ד"ר האפפא, ד"ר העססינג און האללאס. געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאטס-פיס. פאר אמפו-טירטע אינוואלידען א מעריקאנישע קונסט-פיס (סטלאן-ארבייט).
ביים ארפאלאזען זיך פון מאגען, קישקעס און געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד.
דער אמת'ער בעריהמטער און גאנץ פוילען ספעציאליסט
פון אוניווערזיטעטס-פראפעסארען אנערקענט
Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין וויען, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אווענד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אומבעדינגט נויטיג.
צאהלרייכע דאנקזאגונגען פון געהיילטע רבנים און צדיקים און פון פיל הויכגעשטעלטע פערזענליכקייטען.
געדענקט די אדרעס:
ארטאפעדישע אנשטאלט 23 פילסודסקיעגא 23.
איינציגער אמת'דיגער הייל-באנדאזשען-אינסטיטוט לוית'ן אויסלענדישען מוסטער.

6186
ענטשולדיגונג.
איך בעט ענטשולדיגונג ביי די לאדזער בדחנים בכלל און בפרט ביים פעטער דוד טאראדייקא, פרעזעס פון די לאדזער בדחנים פאר מיין שלעכטע האנדלונג געגען יעדען איינציגען בעזונדער, ווי אויך ביים חבר יעקב ברזשוסטאווסקי פאר מיינע שלעכטע אויסדרוקען געגען איהם. איך אנערקען זיינע ווערטער פאר אמת'ע און איך האב חרטה אויף אלעם און איך פערזיכער, אז אין מיין לעבען וועט אזעלכעס מעהר נישט פארקומען. מיט דרך ארץ אברהם טאראדייקא

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא-ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szcześliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט, פראנט 2 שטאק.
געדענקט, פראנט 2 שטאק.
געדענקט, פראנט 2 שטאק.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
שערפיען 37 (בענעדיקטא 6.)
נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

AMBULATORJUM ZŁAMAN
(צובראכענע קנאכען)
מיט רענטגען-דורכלייכטונג אויפ'ן ארט
לעמטשניצע-פרייזען
Dr. J. Lubicz
Południowa 9, tel. 183-17.

Dr. mep.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1[30]—2[30] מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
עלעקטראנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעמטשניצע-פרייזען
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

פאר גאלד, ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען- און הארץ-קראנקה.
האלט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

ציוניסטישע ארגאניזאציע, פוילישער ציוניזם און וועלט-פערבאנד פון אלגעמיינע ציוניסטן

ערקלערונג פון דער עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער וועלט-ארגאניזאציע

לאנדאן. (יט"א) די ציוניסטישע עקזעקו־טיווע האט ארויסגעגעבן, ווי יט"א האט שוין מיט־געטיילט, אן ערקלערונג אונטערגעשריבן דורכן ליי־טער פון ארגאניזאציע — דעפארטאמענט ה' בערל לאקער אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע ענטוויק־לונגען אין ציוניסטישן לאגער אין פוילן. אין דער ערקלערונג ווערט געזאגט:

די פראגע פון פונדאמענטאלער חשיבות און אויך פון פראקטישער בעדייטונג פאר אנדערע לענ־דער.

די ציוניסטישע ארגאניזאציע איז נישט קיין געמיש פון אלע מינים גרופירונגען, וואס האבן זיך געשאפן ספאנטאן און ווירקן אהן ריקזיכט אויף די געזעצן פון דער וועלט-ארגאניזאציע נאר אן ארגאניזירטער פערבאנד פון ציוניסטישע קערפערשאפטן, וואס זענען געשאפן און עקזי־סטירן אין הסכם מיט די פרינציפן פון ארגאני־זאציאנס — סטאטוט, געשאפן דורך דעם קאנגרעס, און וואס פאסן זיך צו דער סטרוקטור פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. אין הסכם מיט'ן סיסטעם, וואס אין קראפט זייט פיל יאהרן, זענען פערהאן בלויז צוויי עלויבטע פערבאנדס־פארמען פון ציוניסטן אינערהאלב דער ציוניס־טישער וועלט — ארגאניזאציע, נעמליך — פעדע־ראציעס און זאנדער־פערבאנדן.

בלויז איין ציוניסטישע ארגאניזאציע קען עק־זיסטירן אין יעדן לאנד אדער אין יעדן לאנד־טייל, אין די ראהמען פון א פעדעראציע, וועלכע זאל ארומנעמען אלע ציוניסטן, וואס געהערן נישט צו וועלכן עס איז זאנדער — פערבאנד, קען יעדע פעראיין אדער גרופע אויף וועלכער זיי אנער־קענען דאס ציוניסטישע פראגראם, אנגענומען דורכ'ן קאנגרעס) פערטרעטן ספעציעל אנשויאונ־גען און בשטרעבונגען, זיי צום אויסדרוק אין הסכם מיט'ן סטאטוט פון דער פעדעראציע.

דאס דאזיגע רעכט פון פרייער מיינונגען — אויסערונג געהערט הן דער מעהרהייט, הן דער מינדערהייט פעדעראציע — מישגלידער. חילוקי־דעות צווישן א מעהרהייט און מינדערהייט קע־נען אויסגעגליכן ווערן אויפ'ן אנגענומענעם דע־מאקראטישן וועג, די דאזיגע חילוקי־דעות טארן אבער נישט פיהרן דערצו, אז אן אנדערש־דענקענ־דע מינדערהייט זאל זיך אפטיילן פון דער פעדע־ראציע און גרינדען א בייטע פעדעראציע.

אויב מען זאל איינמאל אנערקענען דאס רעכט פון א מיעוט צו סעפארירן זיך פון דער פעדעראציע און גרינדען א בייטע, דאן וואלט אויפגעהערט יעדע ארדנונג — מעסיגע טעטיגקייט אין דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע, און אויפ'ן ארט פון פרינ־ציפ פון ארדנונג און דעמאקראטיע וואלט געקומען דער פרינציפ פון קאפריז און אנארכיע, וועלכער בעצייכענט דעם סוף פון אן ארגאניזאציע.

אין פאל, ווען די איינהייטלעכע אנשויאונגען פון א גרופע (ארגאניזירט אין דער פעדעראציע) בעמען אן אזעלכע בעשטימטע פארמען, דאס די דאזיגע גרופע גלויבט, אז זי וואלט געווען ביכולת צו ארבייטן אומאפהענגיג פאר איהרע ספעציעלע ציוניסטישע אנשויאונגען בלויז אין די ראהמען פון א בייטעם זאנדער — פערבאנד, דאן קען די דא־זיגע גרופע אין פערבינדונג מיט גרופען פון אנ־דערע לענדער מיט ענליכע אנשויאונגען, בעז־אנשפרוכען דאס אנערקענען זיי אלס ציוניסטישען זאנדער — פערבאנד.

ביז עס קומט די דאזיגע אנערקענונג פון אקציאנס — קאמיטעט מוז די דאזיגע גרופע פער־בלייבן אינערהאלב דער פעדעראציע.

פונקט ווי יעדער אנדערע ארגאניזירטע געמיינ־שאפט, לייטעט זיך די ציוניסטישע ארגאניזאציע מיט איהרע לעגאל־אנגענומענע געזעצן. דאס הייסט נישט (ווי עס ווילען האבן אויבערפלעכליכע קריטיקער), אז יעדער אויסדרוק פון ציוניסטישען לעבען מוז תמיד פע בלייבן אונטער דעם צוואנג פון „פאפירענע" פארשריפטן, דאס מיינט בלויז, אז וואו עס האנדעלט זיך ווען די אינטערעסן פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, מוזען אנגע־הייט ווערן די פרינציפן, וואס ליגען אין יסוד פון די ציוניסטישע געזעצן און וואו עס ענט־שטעהען קאנפליקטען, מוז דער ענטשלוס אנגע־נומען ווערן אין הסכם מיט די דאזיגע פרינציפן.

די לעגאליטעט פון דער ארגאניזאציע איז געזיכערט דורך דעם פאקט, דאס סיי אלע מיטגלי־דער און פעדעראציעס, סיי די עקזעקוטיווע זענען געבונדען דורך די געזעצן, וואס זענען אין קראפט, און דאס אויף דעם וועג ווערען אויסגעשלאסען אומלעגאליטעט און קאפריז.

עס איז דעריבער א סימן פון פערשטענדניש־לאזיגקייט פאר דעם כאראקטער פון אן ארגאניזאציע און די רעכט פון איהרע וועהלער, ווען די אויב־געפרידענע מיט א בעשלוס פון דער עקזעקוטיווע (וואס שטיצט זיך אויף דער ציוניסטישער קאנסטי־טוציע) ערקלערען מיט א מין חוצפה, אז זיי בעט־ראכטען די אבהענגיג פון געזעץ אלס אן אקט פון פארמאליזם, וואס האט נישט קיין שום חשי־בות.

עס איז קלאר, אז פיל פון אונזערע פארמען און ארגאניזאציאנעלע נוצען האבן מיט דער צייט איבערגעלעבט זייער נוצליכקייט און בויטיגען זיך אין שנויים. נישט אריינגעהענדיג אין דער פראגע, צי דאס בעציהט זיך בעזונדערס צו די בעטרעפענדע בעשטימונגען, מוז אבער זיכער פאר יעדער אונפארטייאישער פערזאן זיין קלאר, אז רעפארמען פון יעדן ארט קענען דורכגעפיהרט ווערן בלויז אויף א קאנסטיטוציאנעלן וועג דורך דעם קאנגרעס (אדער דורך דעם אקציאנס — קאמיטעט). ביז דע־מאלס מוזען אלע טיילען פון דער ציוניסטישער אר־גאניזאציע בלייבן טריי די פרינציפן, וואס זענען איצט אין קראפט, דערונטער אויך יענע פרינציפן, וואס מענען שיינען פאר דער ארער יענער פערזאן צו בויטיגען זיך אין אן אויסבעסערונג.

עס ווערט נישט אבגעפרעגט דאס רעכט פון דער עת־לבנות־גרופע אין קאנגרעס — פוילען צו האבען איהרע אייגענע מיינונגען און זיי צו ברענ־גען צום אויסדרוק, ווי דאס איז זייט יאהרען דורך איהר געשען געוואהרען. זי קען רעקרוטירען נייע אנהענגער און מיטגלידער פאר דער פעדעראציע דורך פראפאגירען איהרע אידעאלען, און אויב זי בעקומט די נויטיגע מעהרהייט, קען זי אויף א געזעצליכען וועג דורכזעצען דאס אנגענומען איהרע פארשלאגען און זאגאר ווירקזאמאל איבערנעמען די לייטונג פון דער פעדעראציע, וועלכע זי האט געהאט א'ז משך פון פיל יאהרען.

די עת־לבנות־גרופע איז אבער נישט בערעכ־טיגט צו בילדען, אויף אייגענער האנד, אן אר־גאניזאציע פון אלגעמיינע ציוניסטען מחוץ דער ציוניסטישער פעדעראציע און צו רופען מיטגלידער און גרופען פון דער פעדעראציע, אז זיי זאלען די דאזיגע פעדעראציע פערלאזען. אויב דער דא־זיגער האנדלונגס־אופן פון דער עת־לבנות־גרופע זאל געאלעריט ווערען, וואלט עס געגעבען איט ליכער גרופע איז יעדען אנדערען לאנד דאס רעכט צו שפאלטען די פעדעראציע לויט איהר אייגענעם גע־טען ווילען.

עס איז דעריבער געוועזן די פליכט פון דער עקזעקוטיווע אנצונעמען שריט געגען אזא פרוב.

(סוף מארגען)

מאיר גראסמאן און אינזש. ראבערט שטריקער קומען קיין פוילען

ווארשא. (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער פארשטעהענדער פוילישער לאנדעס — קאנפערענץ פון דער יודענשטאטס — פארטיי קומען קיין פוי־לען די ה"ה מאיר גראסמאן און אינזש. ראבערט שטריקער.

אין מערץ וועלען פארקומען די לאנדעס — קאנפערענץ פון קאנגרעס — פוילען, די לאנדעס־קאנפערענץ אין מז"ח — גאליציען און דער רכוז פון אלפוילישען בר"ק אין ווארשא.

אין אלע קאנפערענצען וועלען זיך בעטייליגען מאיר גראסמאן און ראבערט שטריקער.

גלייכצייטיג וועלען זיך אויך אנהויבען די דורך דער יודענשטאטס־פארטיי א'י צירטע הערצל־פייערונגען איבער גאנץ פוילען צו זיין 75־יעה־ריגען געבורטסטאג.

ספארט

פערענדיגט די אייראפעאישע מייסטערשאפט-פערמעסטונגען אין שליטלען

קריניץ, 11, (ספ. טעל.)

היינט זענען פערענדיגט געווארען די מייס־טערשאפטס־קאמפען פון אייראפא אין שליטלען. אין די איינצעל־קאמפען האט דאס ערשטע ארט פערנומען מיטצע (דייטשלאנד) אין א צייט פון 1,31,8 דאס צווייטע און דריטע ארט האבען פער־נומען די פוילישע שליטלער ענקער 1.33 און וויט־קאווסקי 1.34 פאר גרונדמאנ'ען (טשעכיען) און פיעכורא (פוילען).

אין די איינצעל־פערמעסטונגען פאר פרויען, האט פרל. ענקער פערנומען דאס ערשטע ארט אין א צייט 1.43, זי איז אבער דורך דער קאמיסיע צוליב נישט־פערשטענדליכע טעמים דיסקוואלי־פיצירט געווארען. נאך איהר איז געקומען פינק (טשעכיען). פוילען האט בעלייגט א פראטעסט און ער האט גרויסע שאנסען אנערקענט צו ווערען. אויפ'ן צווייטען ארט געפינען זיך צייטווייליג האפשער (טשעכיען) מיט א צייט פון 1,47,2.

אין פארען־פערמעסטיגונגען פון מענער האט פערנומען דאס ערשטע ארט דאס פאר פייפט — גלוגער (דייטשלאנד) פאר טיטצע־וואגנער. דאס פוילישע פאר אָוושאנקא־שאקא, האט פערנומען דאס פינפטע ארט.

האקעי־מעטש

„אגניסקא" (ווילנא) — „א.ז.ס." (פויזען) 2:3

פויזען, 11 (ספ. טעל.)

היינט איז פארגעקומען דער רעוואנש־מעטש אין האקעי צווישען מייסטער פון פוילען א. ז. ס. (פויזען) מיט דער ווילנער „אגניסקא", וועלכער האט זיך פערענדיגט מיט'ן נצחון פון „אגניסקא" 2:3.

אפקלאנגען פון דער אוואנטורע אין דער לובלינער ישיבה

„לובלינער טאגעבלאט" שרייבט:

— די אוואנטורע פאריגע וואך אין דער לובלינער ישיבה איז געווען די הויפט־טעמע פון די געשפרעכען היינטיגען שבת אין אלע שוהלען און בתי־מדרשים. בעזונדערס איז מען אין די ארטאדאקסישע קרייזען אויפגעבראכט אויף דעם פאמפלעט, וואס געוויסע פערזאנען האבען פער־שפרייט אין שטאט מיט אזא שרייענדיגען קאפ ווי „א פאגראם אין דער לובלינער ישיבה".

אין די ארטאדאקסישע קרייזען גלויבט מען נישט, אז אפילו א קליינע צאהל תלמידים זאלען האבען א דירעקטע שייכות צו די דאזיגע האנדלונגען און אויב עס זענען פערהאן עטליכע בנידים פון צווישען די תלמידים, וועלכע אנשטאט צו לערנען, לאזען זיי זיך ארויסנוצען אלס בליינד ווערקצייג, דאר־פען זיי ווי אמשנעלסטען בעזייטיגט ווערען פון דער ישיבה.

די פוילישע פרעסע אין לובלין און מחוץ לובלין האט אויפגעכאפט דעם פאשקוויל וועגען „פאג־ראם" און א ריהע צייטונגען האבען גבכטען פער־עפענטליכט כלערליי מעשיות וועגען די געשעהעני־שען אין ישיבה.

עס איז איבעריג צוצוגעבען, אז אזעלכע בע־שרייבונגען זענען נישט קיין בעזונדער טובה און כבוד פאר דער ישיבה.

גישט קיין וואונדער, וואס אין די ארטאדאק־סישע קרייזען איז מען שטארק אויפגעבראכט אויף די איניציאטארען און מען פערלאנגט, אז דער לעצטער איניציאדענט זאל זיין דער לעצטער, געשעהן וועט דאס נאר דאמאלס ווען די ישיבה לייטונג וועט אויפהערען זיך צו וואקלען. נאר מיט דער גאנצער ענטשלאסענקייט בעזייטיגען די אלע, וועלכע רייסען ארונטער דעם אנזעהן פון דער ישיבה.

עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז די ישיבה זאל איינגאנצען אבגעשלאסען ווערען אויף א שטי־קעל צייט און עס זאל דורכגעפיהרט ווערען אן איבערגיסטראציע פון די תלמידים.

דער פיהרער פון דער ישיבה, דער לובלינער רבי ר' שלמה'לע, האלט אבער, אז עס דארף נישט זיין קיין איבערייליס אין די לימודים און אז די עלעמענטען, וועלכע האבען בכלל נישט געטארט אריינגענומען ווערען אין ישיבה, וועלען אויף א בהדרגה'דיגען אופן בעזייטיגט ווערען פון דער ישיבה.

די „ריינ־גונג" אין דער ישיבה וועט זיך אנהויבען שוין הײַנטיגע וואך.

GABINET KOSMETYCZNY I. NAMIOTOWEJ

ul. Narutowicza 11 front, I piętro

przyjm.: 10–3 i 5–8.
Masaż twarzy, maquillage,
trwałe przyciemnianie
brwi i rzęs, usuwanie
brodawek oraz zbędnego
owłosienia.
Porady bezpłatne.
Ceny przystępne.

Dr. med. P. Braun

צוריקגעקעהרט

ספעציאליסט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען

נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אווענד.

Cegelniana 4, tel. 216=90.

Dr. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזען

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונג,

סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען

נעמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אווענד.

ראטעוועט אייער געזונט

קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעם פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען־ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל־גארטען אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטען אויף פלאטפוס.

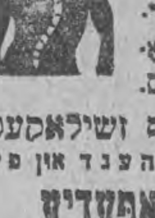

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען, אויף זשילאסעם. — גומי־זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזשער פאבריקס־באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג.

צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריף.

(אין זעהן אויף סלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

לאָדז, 12 פעברואַר 1935

„ניַיער פאָלקסבלאַט"

לאָדז, 12 פעברואַר 1935

צוויי הונדערט „פאַקטען"

ס'איז אויסגערעכענט געוואָרען, דאָס פונם אונגליקליכען ווערסיילער שלום אָן, זענען נאָך צוויי הונדערט שלום און שוץ־אָפּמאַכען גע־חתמ'עט געוואָרען צווישען פערשידענע פעלקער און צדדים.

צוויי הונדערט שלום, ענטוואָפנונג און שוץ־פאַקטען — אַריינגערעכענט צו אויסגעשלאָסען די קעלאָג און לאָקאַרנאָ־פאַקטען — און... דער איי־ראָפּעאישער פרידען, און דער וועלט־פרידען איז איצט נאָך אין אַ פילגרעסערער געפאַהר, ווי ער איז ווען עס איז געווען פון זינט דער לעצטער וועלט־מלחמה.

צוויי הונדערט פאַקטען און שלום־פערזיכערונגען און איצט, די טעג נאָך, וועלען מיר אפשר בע־גליקט ווערען מיט נאָך אַ זעהר וויכטיגען אָפּמאַך צווישען ענגלאַנד און פראַנקרייך, וועלען מיר שוין האָבען צוויי הונדערט און נאָך „פאַקטען" — וועט זיך אייראָפּע און די גאַנצע וועלט שוין פיהלען זי־כער און נישט געדראָהט פון מלחמה־געפאַהרען?

אַז צוויי הונדערט שלום־אָפּמאַכען און זעלבסט־שוץ פאַקטען האָבען נישט געהאָלפען — וועט נאָך איינער צי אַ צענדליג פאַקטען שוין העלפען? מען דאַרף נשט זיין קיין איבריגער פּאָליטיקער — און איבריגער ציניקער — מען זאָל קומען צום בע־שלוס, אַז וואָס מעהר פאַקטען און שלום־אָפּמאַכען אַלץ ווייניגער איז מען זיכער מיט דעם וועלט־שלום.

עס קען זיין, אַז די „פאַקטען" פערמעהרען די געפאַהר, פערגרעסערן די אונזיכערהייט, פון וועלכע אַלע פעלקער ליידען איצט, און וועלכע מוזען פיה־רען צו אַ קאַטאַסטראָפע.

די הויפּט־פּראָבלעמען,—אַרום וועלכען עס דרע־העז זיך, וויקלען זיך און פּלאָנטערן זיך די אַלע הונדערטער שלום־בעוואָפנונג און ענטוואָפנונג „פאַקטען" — איז פראַנקרייך און דייטשלאַנד: פראַנקרייך וויל זיין זיכער וועגען דייטשלאַנד; און דייטשלאַנד שמערצט פונם ווערסיילער שלום און וויל, און איז גרייט, דורך אַלע וועגען און שטע־גען צוריקגעווינען איהר גלייכהייט און בעוואָפנונג.

אַרום אָט דער פראַגע פון פראַנקרייכ'ס זיכער־הייט און דייטשלאַנד'ס שטרעבען צו גלייכהייט, וויקלען זיך, ווי געזאָגט, אָט די אַלע פאַקטען און די פערשידענע אַליאַנסען. די פעלקער — גרויסע און קליינע — וועלכע זענען מעהר פעראינטערע־סירט אין פראַנקרייכ'ס זיכערהייט, ווייל זיי האָבען געוואונען פונם ווערסיילער שלום, „פאַקטעווען" אַרום צו מיט פראַנקרייך.

די פעלקער ווידער, וועלכע פיהלען און ווייסען, אַז דייטשלאַנד איז אַלס אַ פאָלק צו געזונד און מעכ־טיג זי זאָל קענען נאָך לאַנג זיין געפענטעט מיט די ווערסיילער שלום־קייטען און האָבען אַנ'אויג אויף להבא'דיגע זיגען — אָט די פעלקער סימפּאַטיזירען און מאַכען שטילע אָפּמאַכען מיט דייטשלאַנד.

אַזוי אַרום מעהרען זיך די פאַקטען און די פּראָבלעמען פראַנקרייך און דייטשלאַנד ווערט אַלץ הארבער און פערוויקעלטער.

און די פּראָבלעמען „פראַנקרייך און דייטש־לאַנד" איז טאַקע נישט אַזאַ לייכטע:

ווייל די טענות פון ביידע זענען גערעכטע: דייטשלאַנד'ס טענה איז, זי קען נישט בלייבען ענט־וואָפענט אין דער צייט ווען אַלע פעלקער בעוואָפע־נען זיך אַלץ מעהר און מעהר, און אַז אַלס אַ גרויס פאָלק מוז זי זיין גלייך צו די אַנדערע גרויסע פעל־קער — איז אין פלוג גענומען אַ גערעכטע טענה.

און פון פסיכאָלאָגישען שטאַנדפּונקט איז פראַנקרייכ'ס זוכען און מאָהנען „זיכערקייט" — נאָך מעהר אפשר בערעכטיגט ווי דייטשלאַנד'ס פאָדערונג פון גלייכהייט:

פראַנקרייך זעהט אין דייטשלאַנד איהר טראַדי־ציאָנעלען טויזענט־יאָהריגען שונא; און פראַנקרייך ווייסט גאַנץ גוט, אַז אַ גלייך בעוואָפענטע דייטש־לאַנד וועט זיין פיל מעכטיגער און שטאַרקער פון איהר.

מוז פראַנקרייך האָבען זיכערהייט אידער זי וועט לאָזען דייטשלאַנד זיך בעוואָפענען.

אויך זעהר אַ גערעכטע טענה. ווי אַזוי זשע גלייכט מען אויס אָט די צוויי גערעכטע און דאָך להיפוכ'דיגע שטאַנדפּונקטען?

ווי אַזוי קאָן מען מאַכען דעם וואָלף זאַט, די שאָף זאָל דערביי בלייבען גאַנץ?

די ענגלישע שטאַאַטסמאַנשאַפט זוכט, ווייזט אויס, אַ פּאָליטישע בריק, וואָס זאָל פעראייניגען די צוויי גערעכטע און געגענזעצליכע שטאַנדפּונקטען.

עס קען זיין, אַז די אויפגאַבע פון די איצטיגע לאָנדאָנער פערהאַנדלונגען צווישען פראַנקרייך און ענגלאַנד איז צו געפינען אַ פשרה צווישען פראַנק־רייכ'ס זיכערקייט און דייטשלאַנד'ס גלייכקייט, צו וועלכע ענגלאַנד איז, ווייזט אויס, גלייך סימפּאַטיש.

וועט די איצטיגע לאָנדאָנער קאָנפערענץ געפי־נען אַ ריכטיגע פשרה, אָדער זי וועט זיך ענדיגען מיט נאָך אַ פאַקט, וועלכער וועט דעם שלום פון דער וועלט גאַרנישט זיכערער מאַכען?

דאָס, וואָס די ענגליש־פראַנצויזישע בעראַטונ־גען קומען פאָר כמעט איינצייטיג מיט יאַפּאַנ'ס נייער מיליטערישער אַקטיוויטעט און... מיט גע־רינג'ס אָפיציעלען בעזוך אין פּוילען, האָט אַרוים־גערופען נייע חשדים און געוויסע קרייזען: מען פרעגט זיך, צי מען וועט נישט פּרובען געפינען אַ אויסגלייך צווישען פראַנקרייך און דייטשלאַנד אויפן חשבון — פון רוסלאַנד?

וועט היטלער נישט צוזאָגען „זיכערהייט" פראַנקרייך, ווען מען וועט איהם לאָזן מאַכען אויפ'ן חשבון פון רוסלאַנד? אַז היטלער האָט אַ שטאַרקען אַפּעטיט צום מזרח, ווייסט מען גאַנץ גוט פון זיין מפורסים'דיג ווערק „מיין קאַמף". ער האָט אפילו נישט געפּרובט, קומענדיג צו דער מאַכט, צוריקצי־העז אָדער ווייכער מאַכען אָט די שטאַרקע אַפּעג־סיווע אַנצוהערענישען זיינע אויף רוסלאַנד'ס חשבון, ווי ער האָט עס געטון בנוגע פראַנקרייך, אויף וועלכען ער איז אויך ביטער אָנגעפאַלען אין זיין נאַציִשען „אני מאמין".

נאָך מעהר, מען ווייסט, אַז דאָס איצטיגע נאַצי־שע דייטשלאַנד איז גרייט צורוה לאָזען (אויף ווי לאַנג?) אייראָפּע און פראַנקרייך, אויב מען וועט פאַר זיי עפענען אַ וועג צום קאָמוניסטישען רוס־לאַנד.

און ס'איז זעהר מעגליך, אַז ס'זענען פאַראַן גענוג קאָנסערוואַטיווע פּאָליטיקער אין אייראָפּע, וואָס וואָלטען געוואָלט אויף רוסלאַנד'ס חשבון מאַכען אַ פשרה צווישען פראַנקרייכ'ס זיכערקייט און דייטשלאַנד'ס גלייכהייט...

לעאָ סעניג.

ווירטשאַפטליכע ענטוויקלונג פון א"י

איז אָפּהענגיג פון דער גרויס פון דער אימיגראַציע

אין לעצטען נומער „פּאַלעסטינאַ און דער נאָהנטער מזרח" אַנאַליזירט ד. האָראָוויץ די פראַגע פון קאַפּיטאַל־צופלוס קיין ארץ ישראל, בכדי פעסט־צושטעלען צי די צווייגען פון דער פּראָדוקציע, וואָס פּראָדוצירען נישט פאַר דעם אינערליכען גע־ברויך בעאיינפלוסען ווייטער די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און געמישטע ווירטשאַפט און צי די אינוועסטיציעס אין דער בוי־בעוועגונג און פּלאַנטאַציעס זענען ווייטער גרעסער ווי די אינ־וועסטיציעס, וואָס ווערען געמאַכט אין דער פּראָ־דוקציע מיט ציל צו פערזאָרגען דעם אינערליכען ארץ־ישראל־מאַרק.

אין ארץ־ישראל קומט פאָר צוזאַמען מיט דעם אימפּאָרט פון קאַפּיטאַל אויך אַ אימיגראַציע פון מענשען. אין דאָזיגען לאַנד ווערט דער קאַפּי־טאַל געצוואונגען צו צירקולירען דורך די אָב־יעקטיווע עקאָנאָמישע בעדינגונגען פון ארץ ישראל. דער פערנעם אין צוזאַמענשטעל פון די דאָזיגע אינוועסטיציעס איז איינס פון די וויכטיגסטע פּראָב־לעמען פון דער ארץ ישראל'דיגער ווירטשאַפט.

עס איז דאָרט אינוועסטירט געוואָרען אין יאָהר 1933: אין דער בוי־אינדוסטריע 3 מיליאָן פונט, פּלאַנטאַציע 2,300,000 פונט, אין דער אינדוסטריע 600 טויזענד פונט, אין טראַנספּאָרט — 200 טויזענד פונט. די דאָזיגע טאַבעלע בעווייזט, אַז אין דעם יאָהר האָבען זיך די אינוועסטיציעס פערגרעסערט צווייפאַך. די אינוועסטיציעס אין דער בוי־אינדוסטריע זענען ווייטער געשטיגען.

די אינוועסטיציעס אין דער אינדוסטריע און טראַנספּאָרט זענען עטוואָס געשטיגען, אָבער בנוגע די אינוועסטיציעס אין די פּלאַנטאַציעס און דער בוי־בעוועגונג איז די טענדענץ געבליבען דיזעלבע און זי דריקט זיך אויס אין געוואַלטיגען שטייגען פון די דאָזיגע צוויי געביטען פון דער פּראָדוקציע, וואָס זענען אויסגערעכענט אויף עקספּאָרט, נישט האָבענדיג קיין שום שייכות מיט דעם אינערליכען מאַרק און האָבען נאָר די אויפגאַבע צו שאַפען פּראָדוקציע־מיטלען אָדער פערטיגע פּראָדוקטען אויף עקספּאָרט.

אַזוי אַרום האָט די פּלאַנטאַציע־ווירטשאַפט געשאַפען ווייטערע מעגליכקייטען צו דער ענט־וויקלונג פון דער אינדוסטריע און דער לאַנד־ווירטשאַפט, וואָס פּראָדוצירען ווידער נאָר אויס־שליסליך פאַר'ן אינערליכען מאַרק. די פערגרע־סערונג פון דער קאָנסומציע אין לאַנד אָהן דער גלייכצייטיגער פערגרעסערונג פון דער פּראָדוקציע, האָט געשאַפען פאַר די קאַפּיטאַלען נייע אינ־וועסטיציע־מעגליכקייטען. דער געברויך פון אי־ערליכען מאַרק מיט דער גלייכצייטיגער עקזיס־טענץ פון ריזיגע דעפּאָזיטען אין די בענק שאַפט די צוויי פאַלוסען, פון וועלכע עס ענטשטעהט דער פונק פון ווירטשאַפטליכער איניציאַטיוו.

פון ווירטשאַפטליכען שטאַנדפּונקט איז לייכ־טער פאַר אַ לאַנד אויפצונעהמען אין משך פון אַ יאָהר 50 טויזענד אימיגראַנטען ווי 5 טויזענד, ווייל אַ גרעסערע צאָהל אימיגראַנטען שאַפט שוין דורך זיך אַליין אַ נייעם מאַרק, וואָס גיט מעג־ליכקייטען צו דער ענטוויקלונג פון נייע פּראָ־דוקציע־צווייגען, אָבער ווען איז דאָס געזאָגט גע־וואָרען, ווען עס הערשט ווייטער די דיספּראָ־פּאָרציע צווישען די דריי הויפּט־צווייגען פון דער ארץ־ישראל'דיגער ווירטשאַפט ד. ה. צווישען: 1) עקספּאָרט־ווירטשאַפט (פּלאַנטאַציעס און עקספּאָרט־אינדוסטריע), 2) בוי־בעוועגונג און 3) אינדוסטריע און לאַנדווירטשאַפט, וואָס פּראָדוצירען פאַר'ן אינערליכען געברויך.

די ענטוויקלונג פון די צווייטע ערשטע פּראָ־דוקציע־צווייגען מוז געבען די מעגליכקייט צו דער ענטוויקלונג פון דער דריטער. די קאָנסומציע מוז שטייגען פריהער ווי די פּראָדוקציע. פון דעם שטאַנדפּונקט מוז דער גרויסער ארץ ישראל'דיגער אימפּאָרט געבען ענטוויקלונגס־מעגליכקייטען נייע פּראָדוקציע־צווייגען און דעריבער איז דער דאָזיגער אימפּאָרט בכלל אַ פּאָזיטיווע ערשיינונג. יעדע אינדוסטריע־אונטערנעהמונג מוז האָבען פאַר אַ יסוד פון איהר גרינדונג אַ געוויסען פערברויכס־מינימום און נאָר אַ אימיגראַציע פון קאָנסומענטען קען געבען עקזיסטענץ־מעגליכקייטען דער אונטער־נעהמונג.

אַ קריזיס וועט נאָר דאַן ענטשטעהן, ווען די ארץ ישראל'דיגע ווירטשאַפט וועט זיין מעהר ענטוויקעלט, אויף ברייטערע יסודות, די אינדו־סטריע וועט זיך געפינען אויף אַ העכערען שטאַנד און די באַזע פון דער לאַנדווירטשאַפט וועט זיין אַ ברייטערע: נאָכ'ן דאָזיגען סטאַביליזאַציע־פּראָצעס וועט אויך די ארץ ישראל'דיגע ווירט־שאַפט אַריינטרעטען אין פערפישופטען קרייז פון קאָניונקטור־קריזיסען און פון די איבעראַל הער־שענדע ווירטשאַפטליכע סטאַגנאַציע.

ווי מיר האָבען שוין אויבען אָנגעוויזען איז די ווירטשאַפטליכע ענטוויקלונג פון ארץ ישראל אין דער נאָהנטסטער צייט אָפּהענגיג פון דעם פּערי־העלטניס צווישען די בעזונדערע ווירטשאַפטס־צווייגען. וואָס שייך דער בוי־בעוועגונג, איז זי אָפּהענגיג פון אויסערליכע סבות, ווי אימיגראַציע און אימפּאָרט פון קאַפּיטאַלען. דער ווירטשאַפט־ליכער בעיקאָט אין דייטשלאַנד און די פּערער־גערונג פון דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין אַנ־דערע לענדער — זענען די סיבות, וואָס זענען גורם די אימיגראַציע. ביי די איצטיגע בעדינגונגען, וואָס הערשען אין דער וועלט, איז נישט פאָרצו־זעהען אַ ענדערונג אין דער אימיגראַציע־בעוועגונג.

אין דער פּלאַנטאַציע־ווירטשאַפט איז די לאַגע איצט אַזעלכע, אַז עס איז צו ערוואַרטען אַ ווייטערדיגער וואוקס פון די פּלאַנטאַציע־שטחים. די פּרייזען אויף די ציטריס זענען געווען זעהר גוטע און צוליב דער רענטאַבּיליטעט, וועלען אינ־וועסטירט ווערען נייע קאַפּיטאַלען אין פּלאַנטאַציעס, נאָכמעהר, וואָס עס קומען צו נייע שטחים, וועלכע מען האָט געהאַלטען, אַז זיי זענען נישט פּאַסיג פאַר פּלאַנטאַציעס און איצט ווייזט זיך אַרויס, דאָס זיי זענען פולשטענדיג צוגעפּאַסט צום דאָזיגען צוועק.

בעהמענדיג אין אַכט, אַז די לאַגע אין די אויבענדערמאָהנטע צוויי פּראָדוקציע־צווייגען וועט זיך נישט ענדערען, האָט מען די מעגליכקייט אָפּ־צושאַצען די אינדוסטריאַליזאַציע־אויסזיכטען פון ארץ ישראל אויף דער נאָהנטער צוקונפט.

די אינדוסטריאַליזירונג פון ארץ ישראל וועט מעגליך זיין דעמאָלט, ווען די אימיגראַציע, וועלכע איז פערבונדען מיט'ן צופלוס פון קאַפּיטאַלען און קוואַליפיצירטע אַרבייטס־קרעפטען וועט ווייטער אָנהאַלטען. זי איז אויך אָפּהענגיג פון די ווייטער־דיגע אינוועסטיציעס, וואָס דאָס בעסטע פערהעלט־ניש וועט אויפגעהאַלטען ווערען אין איצטיגען סדר, ד. ה. בוי־בעוועגונג, פּלאַנטאַציעס, אינדו־סטריע און געמישטע ווירטשאַפט.

דאָס „הייליגע דייטשע רייך"

פיהרט אַ מלחמה מיט'ן קריסטענטום

די טעג איז אין שטאַטישען טעאַטער אין האַגען (וועסטפאַליען) דייטשלאַנד געקומען צו אַ געוואַלדיגען סקאַנדאַל. עס האָט שאַרף פּראָטעס־טירט די קאַטוילישע בעפעלקערונג געגען דער דראַמע פון דעם היטלעריסטישען שריפטשטעלער קיס „ווידוקינד". דער דירעקטאָר פון טעאַטער האָט פּרובירט צו בערוהיגען דאָס פּובליקום, פער־זיכערענדיג, אַז די פּיעסע ווערט געשפּילט מיט דער „ספּעציעלער ערלויבניש" פון פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטער געבעלס. דאָס פּובליקום האָט זיך אָבער נישט צופרידענגעשטעלט מיט דעם דירעקטאָרס ערקלערונגען און די פּראָטעסטען האָבען נישט אויפגעהערט. דער דירעקטאָר האָט גערופען פּאָלי־ציי, וועלכע האָט אַ טייל פון פּובליקום בעזייטיגט און די פאָרשטעלונג איז פערענדיגט געוואָרען.

די דייטשע צייטונג „גערמאַניאַ" ווידמעט דעם דאָזיגען סקאַנדאַל אַנ'אַרטיקעל, פון וועלכען מען דערוויסט זיך וועגען די סיבות פון די געשע־הענישען. עס ווייזט זיך אַרויס קיס פּיעסע איז טענדענציעז, אַנטיקריסטליך און גאָטלעסטעריש. דער הויפּט העלד איז דער זאַקסישער פירשט ווידוקינד, אַ היסטאָרישער העלד פון דער גע־שיכטע. ער האָט געפיהרט אַ קאַמף געגען קאַראַל דעם גרויסען און איז געווען אַ געצענדינער. אין משך פון קאַמף וועגען דער זעלבסטשטענדיגקייט פון די זאַקסען, האָט ער אָנגענומען דעם קריסט־ליכען גלויבען. קיס האָט — ווי עס שרייבט די „גערמאַניאַ" — געענדערט די היסטאָרישע פאַק־טען לטובת דער היינטיגער דייטשער נייער גע־צענדיגערישער בעוועגונג, און שילדערט ווידו־קינדען אַלס קעמפער געגען קריסטוסען.

אויך די היטלעריסטישע „עסענער צייטונג" איז אַרויסגעטרעטען מיט אַנ'אַרטיקעל געגען קיס'ן, אָבער צוליב גאַנץ אַנדערע טעמים. קאַראַל דער גרויסער איז לויט דער „עסענער צייטונג". אַרויס־געשטעלט געוואָרען אין נישט קיין ריכטיג ליכט, און ווי בעקאַנט, פערבינדט דאָך היטלער זיין אידעע וועגען „דריטען רייך" מיט דער טראַדיציע פון קאַראַל דעם גרויסען. לויט קיס'ן האָט קאַראַל דער גרויסער געשטעלט ווידוקינד אַנ'אולטימאַטום: אָדער ער זאָל אָננעהמען דאָס קריסטענטום, אָדער ער זאָל איהם אַרויסגעבען 60 טויזענט זאַקסישע פרויען צו שענדען.

יעדענפאַלס האָט דאָס ווערק פון דעם היט־לעריסטישען דיכטער געמאַכט אַ גרויס אויפרעגונג אין די קאַטוילישע קרייזען אין דייטשלאַנד. עס ווייזט זיך אַרויס אַז דער אויטאָר פון „ווידוקינד", רעגירונגס־ראַט קיס, איז אַנ'אָנהענגער פון די אַנטיקריסטליכע לאָזונגען, וואָס ווערען געפּרעדיגט דורך דעם געוועזענעם פעלדמאַרשאַל לודענדאָרף און זיין פרוי.

נישט קוקענדיג אויף די שאַרפע פּראָטעס־טען פון די קאַטאָליקען ווערט די דראַמע ווייטער אויפגעפיהרט. די „גערמאַניאַ" ציטירט איינינגע שטעלען פון דאָזיגען ווערק. אין איין אָרט זאָגט דער העלד ווידוקינד: „שטעטס זהה איך צווישען די קעמפענדע דייטשען דעם פריסטערפאָלק. וואָס איהר זיך דאָך נישט בערוהיגען ביז גאַנץ דייטש־לאַנד וועט צום כבוד פון דעם לאַנדפרעמדען מענש. וועלכען איהר רופט אָן גאָט, שווימען אין בלוט". אַלביאָן, ווידוקינדס וואָפען־חבר, רופט אויס: „אַרויס מיט די מערדער פון דער דייטשער נשמה! מיר ברויכען נישט קיין ערלייזער, וועלכער קלאָגט, אַנשטאָט צו שווייגען, ווי עס טוט אַ העלד. מיר דייטשען וועלען זיך אַליין אויסלייזען". ווי־טער לאָזט קיס זיינע העלדען זאָגען: קריסטען פּרעדיגען נישט נאָר אונכבוד, נאָר אפילו קאַמף מיט דער שווערט געגען אייגענע בלוטס קרובים, אפילו געגען פאָטער און מוטער, געגען ברידער און שוועסטער. ער, יעזוס, האָט זיינע ברידער נישט געקענט, וואָס זיין מוטער האָט געבוירען. דער מאַן פון נצרת איז אַ בעקוועמער גאָט".

די גאָט לעסטערונג געפינט איהרען העכסטען פּונקט לויט דער „גערמאַניאַ" אין די ווערטער ווי־דוקינדס בעת ער געהט איבער צום קריסטענטום, ער זאָגט דאַן: „אין דער פעסטער איבערצייגונג, אַז די קייט און דער קרייץ זענען אַ פולשטענדיג אונווירדיגען איבערגעגעבען געוואָרען, בעט איך דאָך דעם הייליגען פאָטער צו זאָגען, אַז ער קען

(ווייטער זעה 5־טע זייט)

וואס עס קומט פאר אין דער אראבישער בעוועגונג
די אראבישע נאציאנאליסטישע אגיטאציע איז לעצטענס געווארען פיל שוואכער

(אַ בריף פון ארץ-ישראל)

עס איז געוויס אינטערעסאַנט צו כאַפּען אַ בליק און זעהען וואָס עס טוט זיך אין פּאָליטישען לעבען פון אונזערע אַראַבישע שכנים אין לאַנד.

די אַראַבישע נאַציאָנאַליסטען האַלטען אין איין שרעקען די אַראַבער, אַז יודען זענען אַ גרויסע געפאַהר פאַר זיי. עס איז געווען אַ צייט, וואָס דער עולם האָט דאָס אָנגענומען און כמעט געגלויבט אין דעם וואָס עס האָבען געזאָגט די פיהרער פון דער איסטאַקלאַל-בעוועגונג. אַזוי לאַנג ווי דער ציוניזם איז געווען בעגרענעצט און ביי יודען האָט מען פיל געשריבען, גערעדט און געפּרעדיגט וועגען דער יודישער מדינה, און אין לאַנד זענען יודען געווען אַ קליינע צאָהל, אַ שוואַכע קראַפט, — האָט די נאַציאָנאַליסטישע אַגיטאַציע געטראָגען זעהר הייבשע פרוכט. די לעצטע יאָהרען, צייט די טעטיגקייט פון יודען אין לאַנד האָט זיך שטאַרק פערברייטערט, און די ווירקליכקייט האָט טאַקע בעוויזען דאָס, וואָס די ציוניזם פלעגט טעאָרעטיש זאָגען, אַז די יודישע איינוואַנדערונג איז אַ ברכה פאַר'ן גאַנצען לאַנד, אויך פאַר די אַראַבער, פיהלט דאָס שטאַרק די אַראַבישע בעפעלקערונג.

וואָס מעהר יודען עס קומען אין לאַנד און וואָס שטאַרקער און גרעסער עס ווערט די יודישע אויפבוי-אַרבייט, אַלץ שוואַכער ווערט די נאַציאָנאַליסטישע אַראַבישע בעוועגונג, און אַלץ ווירקונגסלאָזער ווערט דער גיפט פון איהר העצערישער אַגיטאַציע.

דאָס לאַנד לעבט איצט אין אַ צייט פון גרויסען אויפשוואונג, פון פּראָספּעריטי. גרויסע טיילען פון דער אַראַבישער בעפעלקערונג געניסען פון דעם געלד-שטראָם, וואָס יודען ברענגען אין לאַנד. און ווי דער שטייגער איז אין דער מענשליכער נאַטור, — וואָס מעהר מען האָט אַלץ מעהר ווילט זיך האָבען. ביי די אַראַבער אין לאַנד זענען געשטיגען די עקאָנאָמישע אַפּעטיטען צו בעזיצען מעהר. אויך די אַראַבער פלאַנצען זעהר פיל אין די דערפער, אויך די בויען זעהר פיל הייזער אין די שטעט. מען וויל פערדינגען די דירות צו יודען, מען איז פעראינטערעסירט עס זאָל זיין וועמען צו פערדינגען.

אין אָקטאָבער פון יאָהר 1933, האָט דער אַראַבישער קאָמיטעט גערופען צו מאַכען דעמאָנסטראַציעס געגען דער ענגלישער רעגירונג פאַר וואָס די לאָזט אַריין יודישע איינוואַנדערער. די דעמאָנסטראַציעס האָבען זיך, ווי בעוואוסט, געענדיגט מיט שווערע קרבנות פאַר די דעמאָנסטראַנטען. דאַן האָבען די אַראַבישע טוער גערופען צו אַן אַלגעמיינעם שטרייק, וועלכער איז גאַנץ גוט דורכגעפיהרט געוואָרען. גרויסע טיילען פון דער בעפעלקערונג האָבען זיך אין דעם שטרייק בעטייליגט. דאַן האָבען די פּאָליטישע פיהרער געוואָלט דורכפיהרען אַ צווייטען שטרייק, אַלס פּראָטעסט געגען די משפטים פון די אָנפיהרער פון די דעמאָנסטראַציעס. אָבער דאָ האָבען זיי בעקומען אַ איינפאַכען ענטפער פון די סוחרים און אַרבייטער, וועלכע די האָבען גערופען צום שטרייק, אַז די זאָלען מעהר נישט דרעהען קיין קאָפּ מיט שטרייק. דאָס איז געווען אין יאַנואַר, 1934. עס איז פאַראַן דרינגענדע אַרבייט אין לאַנד, מען קען פערדינען אַ גראָשען, טאָ וואָס מאַכט איהר אַ שטרייק?... די פּאַרטיי-דיסציפּלין איז אָפּגעשוואַכט געוואָרען, מען הערט זיך קנאַפּ צו צו די בעפעהלען פון די פיהרער. דאָס איז שוין מעהר נישט קיין טעאָרעטישע פראַגע, עס פאָדערט זיך איינפאַך געלד-קרבנות און אויף דעם זענען קיין בעלנים נישטאָ.

די פריהערדיגע צווייפלערישע בעציהונג פון דער ענגלישער רעגירונג צום ציוניזם האָט פיל געשטאַרקט די נאַציאָנאַליסטישע אַראַבישע בעוועגונג. זי האָט דאָס געשיקט אויסגענוצט אין איהר אַגיטאַציע געגען די יודען. אָבער ווען די יודען האָבען אַרויסגעוויזען אַן אויסערגעוועהנליכע ענערגיע אין ענטוויקלען דאָס לאַנד, האָט די רעגירונג אָנגענומען אַן ענגסטע בעציהונג צום ציוניזם און צו דער גאַנצער יודישער אויפבוי-אַרבייט. און די שטיצע, וואָס די אַראַבישע בעוועגונג פלעגט בעקומען פון דער רעגירונג, איז איצט בעדייטענד שוואַכער געוואָרען.

אין אַ מאָדנער לאַגע געפינט זיך די אַראַבישע בעוועגונג אין בעצוג צו איהרע פיהרער.

די רעגירונגס-קאַסע איז אָנגעשטאָפּט מיט געלט. יודען מאַכען זי רייך. ווי נאָר עס בעווייזט זיך אויפ'ן פּאָליטישען הימעל עפּעס אַ פעהיגער יונגער אַראַבער, נעמט איהם באַלד די רעגירונג און מאַכט איהם פאַר אַ בעאַמטען.

נישט יעדע אימפּעריאַליסטישע רעגירונג אין אַן אַנדער לאַנד קאָן זיך אַזעלכע זאַכען פערגינען. נישט ביי אַלעמען איז פאַראַן אַזאַ רייכע רעגירונגס-קאַסע ווי אין פּאַלעסטינע. די פּאַלעסטינער רעגירונג קאָן זיך ערלויבען אויך אַזאַ לוקסוס.

די עקסטרעמיסטען פערשטעהען דאָס. אין מאַי, 1933, האָט דער אַראַבישער קאָמיטעט געהאַט אַ זיצונג. די איסטאַקלאַל-לייט האָבען געבילדעט אַ מעהרהייט און אָנגענומען אַ בעשלוס, אַז זיי וועלען אויס מתחשבים מיט דער ענגלישער רעגירונג און וועלען נישט אַרבייטען מיט איהר צוזאַמען. אַ בעשלוס איז אַ בעשלוס, אָבער נאָר אויב מען פירט איהם דורך אין לעבען.

דאָס מיינט דאָך, אַז אַלע בעאַמטע, וועלכע אַרבייטען צוזאַמען מיט דער רעגירונג פון לאַנד דאַרפען זיך אָפּזאָגען פון שטעלעס, פון זייערע געהאַלטען, און לעבען פון דעם קאַמף מיט דער רעגירונג. די העכסטע בעאַמטע און די גרעסטע אַראַבישע פּאַטריאָטען דאַרפען דאָך ווייזען אַ ביישפּיל די קלענערע בעאַמטע. נו, די זענען פאַראַן צוויי גרויסע פּאַטריאָטען און צוויי הויכע בעאַמטע, וואָס האָבען געדאַרפט מאַכען דעם אָנהויב. דאָס זענען טאַקע דער גראַנד-מופתי פון ירושלים, אַמין אַלחוסייני, און דער מעיאָר פון ירושלים נאַשאַשיבי.

ווען עס איז אָבער געקומען צום פערווירקליכען דעם בעשלוס, האָבען זיך ביידע פּאַטריאָטען אַרומגעזעהען, אַז דאָס איז קיין תכלית נישט, און זיי האָבען נישט רעזיגנירט פון זייערע אַמטען. פערשטעהט זיך, אַז דער גאַנצער בעשלוס איז געווען אַ חוזק, מען האָט עס גאָר אויף אַ מינוט נישט גענומען ערנסט. פּאַטריאָטישע בעשלוסען, וואָס ווערען אויסגעלאַכט פון די מענשען, וואָס בעטייליגען זיך אַליין אין זיי, פערשטאַרקען נישט דעם גלויבען און דעם צוטרוי צו די אָנפיהרער פון דער בעוועגונג.

אַזוי ליידט די אַראַבישע בעוועגונג פון איהר אייגענער פיהרערשאַפט. ווען זי ציהט שוין אַריין גרויסע טיילען פון דער אַראַבישער מאַסע דורך איהר אומערמידליכער העצע און אַגיטאַציע, ווערט זי געלעמט דורך די פיהרער גופא.

און נאָך אַ זאַך, די אומגעהויער ביטערע לאַגע פון יודען אין פערשידענע לענדער, די יודען-פראַגע וואָס איז די לעצטע יאָהרען געוואָרען אינטערנאַציאָנאַל, האָבען פיל אָפּגעשוואַכט דעם אָפּקלאַנג פון דער אַראַבישער בעוועגונג אין ברייטע פּאָליטישע קרייזען אין דער וועלט. ענדליך מאַכט מען דעם חשבון, אַז אייגענטליך זענען דאָך אַראַבער אַרויס פון דעם וועלט-קריג מיט זעהר פיל פּאָליטישע געווינסען. זיי האָבען די אַ זעלבסטשטענדיגע מלוכה אין אַראַביען, זיי איז איראַק כמעט זעלבסטשטענדיג, אַזוי איז אויך דער עבר-הירדן. און עס איז פאַראַן אַ יודיש פאָלק, וואָס ווערט געיאָגט און געפּלאָגט איבעראַל אין פערשידענע לענדער, און דאָס פאָלק האָט דאָך היסטאָרישע רעכט אויף אָט דעם קליינעם לענדעלע, וואָס הייסט פּאַלעסטינע. פאַרוואָס זאָל מען די טאַקע נישט לאָזען בעווייזען, וואָס זיי קענען אויפטוהן דאָרטען? בפרט, אַז די ווייזען טאַקע, אַז זיי מיינען דאָס ערנסט און שאַפען דאָרט אַ ניי לעבען. מאָראַליש קען דעריבער די פּאַלעסטינער אַראַבישע בעוועגונג זעהר ווייניג ווירקען, און דאָס פיהלט זיך איצטער.

די אויסערליכע אַראַבישע פּאָליטיק געגען דעם ציוניזם האָט דעריבער אין אויסלאַנד ווייניגער ערפאָלג. דאָס ווירקט ווידער אויף צוריק אויך אין לאַנד.

אום צו געבען אַ פולשטענדיג בילד פון אַלץ, וואָס דאָ קומט פאָר, דאַרף איך צוגעבען, אַז די לעצטע צייט האָבען זיך זעהר פערשטאַרקט די אינטריגעס צווישען די מיוחסדיגע ענגעדער-פאַמיליעס. די קעמפען צווישען זיך.. יעדער וויל בעקומען אַן איינפלוס אין פּאָליטישען לעבען. דער קאַמף איז זעהר אַ ביטערער. מען רייסט זיך אויגען, מען זידעלט זיך מיט אַזאַ שפּראַך, וואָס איז נאָך ביז איצט נישט געהערט געוואָרען. יעדע פאַמיליע פון די קעמפענדע צדדים האָט איהרע צייטונגען. קיין געזונט ברענגט דאָס נישט דער אַראַבישער בעוועגונג.

ביז איצט האָבען געקעמפט צווישען זיך בלויז צוויי צדדים — די פאַמיליע חוסייני מיט דעם גראַנד-מופתי און די פאַמיליע פון נאַשאַשיבי, דעם ירושלים'ער מעיאָר. איצט, נאָך די לעצטע שטאָט-וואַהלען אין ירושלים, איז אַרויף אויפ'ן פּאָליטישען הימעל אַ נייע משפחה, וואָס שטרעבט צו קומען צו מאַכט. דאָס איז די פאַמיליע כאַלדי, מיט ד"ר כאַלדי אין דער שפּיץ. די האָט בעקומען אַ מעהרהייט שטימען ביי די לעצטע וואַהלען אין ירושלים און כאַלדי איז אויסגעוועהלט געוואָרען אויף נאַשאַשיבי'ס פּלאַץ. די רעזולטאַטען פון די ירושלים'ער שטאָט-וואַהלען האָבען אַרויסגערופען אַ ביטערען קאַמף.

דאָס איז די לאַגע אין דער אַראַבישער בעוועגונג ביים היינטיגען מאָמענט.

י. שפיגעלמאַן.

דאס „הײליגע דײטשע רײך"
פיהרט א מלחמה מיט קריסטענטום

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

מיך אַם טיפסטען גליקליך מאַכען, ווען ער"...!

עס איז נישט קיין וואונדער, אַז די דאָזיגע, פון קריסטליכען שטאַנדפּונקט, לעסטערונגען האָבען צווישען די קאַטויליקען אין דייטשלאַנד אַרויסגערופען אַ גרויס אויפרעגונג. אין טעאַטער וואו די דראַמע ווערט אויפגעפיהרט קומען כסדר פאָר סקאַנדאַלען.

אינטערעסאַנט איז די שטעלונג פון דעם רעפּרעזענטאַנט פון דער נייעסטער דייטשער מיטאָלאָגיע אַלפרעד ראָזענבערג, אין אַ לעקציע, וואָס איז געווען בעשטימט פאַר דער דייטשער יוגענד, און וועלכע ער האָט געהאַלטען דורכן ראַדיאָ וועגען דעם ערשטען דייטשען רייך, האָט ער רעדענדיג אָנגעוויזען, אַז די קאַמפען צווישען קאַרל דעם גרויסען און ווידוקינדען דינען פאַרן היינטיגען דייטשען דור פאַר אַ סימבאָל.

דאָס איצטיגע דייטשלאַנד קוקט אויף די דאָזיגע קאַמפען, האָט ראָזענבערג געזאָגט — נישט מיט די אויגען פון זיגער קאַרל, נאָר מיטן בעזיגטען פירשט ווידוקינד. די שטרעבונגען פון דער פערגאַנגענהייט האָבען זיך פערוואַנדעלט אין אַ מעכטיגער געגענוואַרט, געפינענדיג אַן אויסדרוק, וועלכע די דייטשע געשיכטע האָט פריהער נישט געקענט. דאָס הייליגע רוימישע רייך איז אויף אייביג פערשוואונדען, האָט ראָזענבערג אויסגערופען, היינט איז אויפגעשטאַנען אַלס פערווירקליכונג פון דער בענקשאַפט פון די פערגאַנגענע יאָהרהונדערטער דאָס „הייליגע דייטשע רייך" פון דייטשען פאָלק.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלג. טעג!
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
— I —
„פּאַריזער משוגעת"
אין די הויפּט-ראָלען:
Charles Farrell
און Marguerite Churchill
— II —
„BURZA"
מיט A. Tarasowa אין דער הויפּטראָלע.
אויסערן פּראָגראַם: ספּאָרט-פּאַראַד אויפן רויטן פּלאַץ אין מאָסקווע.
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע
פון 630.— ז'. אָן!
אָרגאַניזירט:
„אָרביס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 249=33
„ 65, „ 101=20

שמשון הגבור
פון א. אוסטילער

(3

ליידענדיג ביי די עלטערען אין דער היים האָט שמשון איבערגעלעבט שרעקליכע מאָמענטען. פערטיפט אין טרויעריגע געדאַנקען איז ער גאַנצע טעג געזעסען איינער אַליין אין הויז. מיט די עלטערען האָט ער נישט גערעדט. אויף דער גאַס האָט ער זיך נישט בעוויזען. אַ געוואַלדיגער איבערליכער קאַמף איז ביי איהם פאָרגעקומען.

בעת זיין גרימצאָרן אויף זיין בעטריגערישער געליבטער האָט געהאַלטען אין איין ברענען אין איהם, האָט איהם אָבער אַ געוואַלדיגע מאַגנעטישע קראַפט געצויגען צו איהר.

די פרעמדע, נישט-יודישע ווייב, איז איהם כסדר געשטאַנען פאַר די אויגען, און דאָס פרעמדע, דאָס נישט-יודישע אין איהר האָט איהם געצויגען ווי מיט אייזערנע קייטען. דאָס הארץ די נשמה, די נערווען, דער גאַנצער גוף האָט געציטערט און געבענקט נאָך זיין געליבטער.

אמת, די פאַר וועמען ער האָט מקריב געווען אפילו דעם כבוד פון זיין פאָלק, האָט איהם אַזוי מיאוס בעטראָגען, אָבער ער קאָן די בענקשאַפט נאָך איהר נישט אויסהאַלטען. און ווער ווייסט אפשר איז זי איבערהויפּט נישט שולדיג!

דער קאַלטע, לאָגישע געפיהל פון זעלבסט-רעספּעקט, און דאָס הייסע פלאַמענדיגע געפיהל, פיהרען אַ ביטערען קאַמף. אָט געווינט דער שכל, אָט דאָס הארץ. אָבער סוף-כל-סוף זיגט דער גאָט פון ליבע, און שמשון בעשליסט זיך צוריקצוקערען צו זיין פרוי.

אין מיטען דער נאַכט פערלאָזט ער זיינע עלטערנ'ס הויז און גנב'עט זיך אַרויס פון שטאָט, כדי קיינער זאָל איהם נישט בעמערקען. זיין הארץ איז פול מיט פרייד. אָט-אָט וועט ער אומאַרעמען זיין פרויסטע.

אָבער פּלוצים לויפט איהם דורך אַ רעיון דורכ'ן קאָפּ, צי ער, דער ריכטער און פיהרער פון זיין פאָלק, האָט איבערהויפּט אַ רעכט אַזוי נאַכצוגעבען זיינע געפיהלען, וואָס קאָנען נאָך אַמאָל ברענגען אַן אומגליק אויף זיין פאָלק. ער איז דאָך שליסליך נישט קיין פּריוואַטער מענש, ער איז דאָך דער פיהרער פון זיין פאָלק.

דאָס גאַנצע פאָלק איז שוין אַזוי אויך אויפגעהעצט אויף איהם. ער האָט דאָך פערשוועכט זייער הייליגען און נאַציאָנאַלען געפיהל דורך דעם, וואָס ער האָט בכלל חתונה געהאַט מיט אַ נישט יודישער פרוי, און הערצו נאָך אַ טאָכטער פון דעם פיינד. וואָס וועלען די שוין זאָגען ווען זיי וועלען זעהען, אַז פאַר זיין תאווה איז אפילו בעטרוג נישט קיין שטערונג.

מעג דען אַ פיהרער פון אַ פאָלק זיין אַזוי עגאָאיסטיש? טאָר דען אַ פאָלקס-פיהרער מקריב זיין די אינטערעסען פון זיין פאָלק פאַר זיין פערזענליכען פערגעניגען? ניין! דאָס דאַרף נישט און טאָר נישט געשעהען! זיין פליכט צו זיין פאָלק שטעהט העכער פון פערזענליכען פערגעניגען! ער טאָר נישט ריזיקירען די עקזיסטענץ פון זיין פאָלק, אַלס פאָלק, נאָר כדי צו דערפיהלען דעם פערלאַנג פון זיין הארץ! ניין! ניין! איינמאָל פאַר אַלעמאָל, ניין! און ער קעהרט זיך אום צוריק.

פּלוצלינג אָבער דערמאָנט ער זיך אָן דער שעהנער וואָך, וואָס ער האָט פערבראַכט מיט זיין פרוי. אָט שטעהט די שלאַנקע, גלאַטע שעהנהייט, מיט איהר גאַנצער פּראַכט און גלאַנץ, פאַר זיינע אויגען. ער הערט איהר שטים, וואָס פערשיכּור'ט, ער זעהט די פייערדיגע בליקען פון איהרע ווייכע, מילדע אויגען, און די בעצויבערנדע בעוועגונגען פון איהר פערשיכּור'נדיגען קערפּער, וואָס ציהט אַזוי ווי אַ מאַגנעט זיין הארץ, אַז עס פערכאַפּט איהם אַרויס דער אָטעם.

ניין! ער קאָן נישט! אָהן איהר קאָן ער נישט לעבען, און אדרבא, דורך זיין פערזענליכער פערוואַנדשאַפט מיט די פלשתים וועט אפשר גאָר אַרויסקומען אַ טובה פאַר זיין פאָלק. און ער קעהרט זיך אום צו זיין פרוי. זיין שווער אָבער דערצעהלט איהם, אַז ער האָט זי אַוועקגעגעבען צו אַן אַנדערען מאַן, ווייל ער האָט געמיינט, אַז ער האָט איהר פערלאָזען אויף אייביג.

ווען שמשון האָט דערהערט אַז מען האָט איהם אַזוי שרעקליך בעטראָגען, האָט זיך אַ גרימצאָרנדיגער כעס אין איהם צעבערענט. אַ גיהנום-פייער האָט אָנגעהויבען צו צעפלאַקערען זיך אין איהם. ער איז איצט געווען איבערצייגט, אַז די גאַנצע ליבע איז נאָר געווען אַ בעטריגערישער מיטעל איהם אַריינצופּאַפּען אין אַ פּאַסטקע.

נאָך מעהר אויפגערעגט און פול מיט נקמה-געפיהל איז ער געוואָרען, ווען ער האָט זיך דערמאָנט אָן זיינע עלטערנ'ס ווערטער: „שוין זשע איז צווישען אונז יודען נישט פאַראַן קיין טאָכטער פון דיינטוועגען, וואָס דו דאַרפסט חתונה האָבען מיט אַ טאָכטער פון אונזערע ליבשונאים?"

און ער האָט אויסגעשריען מיט אַ לייבען-שטים: „איהר האָט צעבראָכען מיין הארץ, וועל איך אייך צוברעכען!"

דער שווער האָט איהם אפילו געראָטען בערוהיגען. ער האָט איהם אויך פאָרגעשלאָגען זיין יונגערע טאָכטער. און קענענדיג שמשון'ס זינליכקייט, רעדט ער איהם איין, אַז זי איז נאָך בעסער פאַר דיין פרוי. אָבער שמשון איז נישט נאָר זינליך, ער האָט אויך ליב, און זיין הייליגע ליבע האָט מען אַזוי געמיין פערשוועכט. ער לאָזט זיך נישט בערוהיגען. זיין גרימצאָרן ברויזט אין איהם ווי שטורעמדיגע כוואַליעס.

ווי אַ ווילדע חיה קריצט ער מיט די ציינער אויף זיין שווער. אָט-אָט צערייסט ער איהם ווי אַ הערינג. אָבער אַ געדאַנק לויפט איהם דורך דורכ'ן קאָפּ. פאַרוואָס דען נאָר איהם? אייגענטליך איז זי דאָך די שולדיגע. זי האָט דאָך דעם ליבעס-בונד צעריסען! זי האָט דאָך דאָס הייליגסטע פון זיין נשמה, פון זיין הארץ מיט די פיס צעטראָטען! זי איז דאָך דער קוואַל פון זיין טרויער, דער קוואַל פון זיין אומגליק! ניין! ניין! אַלע. אַלע פלשתים זענען שולדיג אין זיין אומגליק! אַלע זענען זיי נידערטרעכטיגע בעטריגער! מיט דער צונג רעדען זיי גלאַטיגע ריידעלעך, און הינטען אַרום זוכען זיי מיין לעבען, מיין גוף און מיין נשמה! שטיינערנע הערצער האָבען זיי! זיי האָבען נישט דאָס מינדעסטע געפיהל פאַר ליבע — דעם איידעלסטען אויסדרוק פון דער מענשליכער נשמה, דאָס מענשליכע הארץ! האַרט ווי אייזען זענען זיי, אָט דעריבער טאַקע פערשקלאַפען די אַזוי אָהן רחמנות זיין פאָלק, און ווילען אויך איהם פערניכטען.

נקמה! נקמה! — ברויזט אין איהם זיין כעס, זיין צאָרן. נישט נאָר אָן דער בעטריגער'ין וועט ער זיך נוקם זיין, נישט נאָר אָן איהר פאָטער און אָן דעם מאַן וואָס האָט זי פון איהם אוועקגערויבט וועט ער קיהלען זיין בלוט, נאָר אָן אַלע פלשתים. און דערפאַר וואָס זיי האָבען איהם בעטראָגען מיט דער כיטרעקייט פון אַ פוקס, וועט ער זיך דורך פוקסען אָפּרעכענען מיט זיי.

און שמשון איז אַוועק און האָט געפאַנגען דריי הונדערט פוקסען. ער האָט צוגעטשעפּעט צו זייערע ווידעלען ברענענדע פאַקעלען און האָט די אַוועקגעלאָזט איבער די פעלדער. דאָס פייער האָט פערברענט די גאַנצע תבואה, וואָס איז געשטאַנען אין פעלד, אַלע ווייַנגערטנער, די שייערען, אַלץ האָט עס פערברענט און אָנגעמאַכט אַ וויסטען חורבן. שמשון האָט זיך אָבער דערמיט נישט בערוהיגט, און ער האָט נאָך אויסגעהרג'עט פון זיי אַ הייבשע צאָהל.

דערציטערט פון דעם שרעקליכען חורבן, האָבען די פלשתים זיך גענומען נוקם זיין אָן שמשון'ס שווער און פרוי, ווייל זיי זענען דאָך געווען די אורזאַך פון דעם אומגליק. זיי האָבען פערברענט דעם פאָטער מיט דער טאָכטער. שמשון איז דערמיט געווען צופרידען. זיין כעס איז אַביסעל געלאָשען געוואָרען. און פאַר גרויס בושה פאַר זיין פאָלק איז ער אַוועק און זיך בעזעצט אין די פעלזען.

(ווייטער מאָרגען)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואד

געזונט-שוץ אויף קאאפע־ראטיווע יסודות

אין דער קאאפעראטיווער פרעסע ווערט איצט א סך געשריבען וועגען אנ׳איינגעארטיגען טיפ קאאפעראטיווע, וועלכער האט זיך ענטוויקעלט אין יוגאסלאוויע. דארט זענען אויפגעקומען און האבען געהאט דערפאלג קאאפעראטיווע פאר געזונד־שוץ.

די דאזיגע קאאפעראטיווען זענען ענטשטאנען אין די דערפער פון יוגאסלאוויע. די דארפישע בעפעלקערונג האט דארטען נישט געהאט קיין מעדיצינישע הילף, און לויט דער איניציאטיווע פון ד״ר קאיטש איז אין יאהר 1921 ענטשטאנען דער ערשטער קאאפעראטיוו פאר געזונד־שוץ. איצט זע־נען פאראן ארום 90 אזעלכע קאאפעראטיווען, וועל־כע זענען ארגאניזירט אין איין פערבאנד.

דער סטאטוט פון א קאאפעראטיוו פאר גע־זונד־שוץ זעהט פאר פאלגענדיגע צוועקען: הי־גיענישע פראפאגאנדע; זארג דערפאר, אז די מיט־גלידער זאלען לעבען אין היגיענישע בעדינגונגען; פערקויף פון געגענשטאנדען, וועלכע זענען נויטיג צו היגיענישע צוועקען; ביליגע מעדיצינישע הילף אין פאל פון קראנקהייט און ביליגע רפואות; ער־טיילונג פון הלואות אין פאל פון שווערער קראנק־הייט. אלס מיטגלידער ווערען אנגענומען אלע שטענדיגע איינוואוינער פון דעם דארף מיט אויס־נאהם פון דאקטאר, אפטייקער און אנדערע אנ־געהעריגע צו דער מעדיצינישער בראנזשע. דער פאי איז א בעשיידענע, די פעראנטווארטליכקייט פון די מיטגלידער איז געווענליך א צענפאכע. די איבעריגע פארשריפטען פון סטאטוט זענען די אלגעמיינע אנגענומענע. אינטערעסאנט איז דאגע־גען פאלגענדיגע פארשריפט, וועלכע געפינט זיך נישט אין אנדערע סטאטוטען: די מיטגלידער פון אויפזיכטס־ראט ענטפערען סאלידאריש מיט זייער גאנצען פערמעגען, אויב די זענען עובר אויפ׳ן סטאטוט און פערשאפען דערמיט היזק דעם קאא־פעראטיוו.

פראקטיש זעהט אויס די טעטיגקייט פון א קאאפעראטיוו פאר געזונד־שוץ אזוי: געווענליך נעמט ארום דער קאאפעראטיוו עטליכע שכנים־דערפער, און די צאהל מיטגלידער בעטרעפט עט־ליכע הונדערט. דער קאאפעראטיוו האט א שטענ־דיגען דאקטאר און א פריי א דאקטאר אדער אנ־אקושערקע. געווענליך בעזיצט דער קאאפעראטיוו אנ׳אייגענעם הויז, וואו עס געפינט זיך די אמבו־לאטאריע, די אפטייק, א צימער פאר שווער קראנקע און א צימער פאר שוואנגערע פרויען. גרעסערע קאאפעראטיווען האבען ביי זיך אין דער געביידע א באד, א ביבליאטעק מיט א לייען־זאל און א אודיטאריע. דער מעדיצינישער פערסאנאל איז מחויב צום מינדעסטענס איינמאל אין יאהר צו בע־זוכען די מיטגלידער אין זייערע הייזער און זעהען, אין וועלכע בעדינגונגען זיי לעבען. צו די פליכטען פון דאקטאר געהערט אויך צו אונטערזוכען מאס־נאטליך די שול־קינדער און צו האבען א שטענ־דיגע השגחה איבער שוואנגערע פרויען און קליינע קינדער ביז איין יאהר. אויב א מיטגליד פון קאאפעראטיוו ווערט קראנק, דארף ער צאהלען פאר א וויזיט ביים דאקטאר, און דאס געלט גייט אין קאסע פון קאאפעראטיוו. נישט מיטגלידער קאנען געניסען פון דער מעדיצינישער הילף, אבער די צאהלען א גרעסערע סומע, און א העלפט דער־פון גייט פאר׳ן דאקטאר. אויב דער קאאפעראטיוו האט אנ׳אייגענע אפטייק, גיט זי ארויס די רפואות פאר ביליגע פרייזען.

אין איינציגע ערטער האבען די קאאפעראטיווען פאר געזונד־שוץ ענטוויקעלט א ברייטע טעטיגקייט אויף פערשידענע אנדערע געביטען: זיי האמלען אפשפארונגען און א. וו.

די קאאפעראטיווען פאר געזונד־שוץ האבען אין יוגאסלאוויע גרויסע אנהענגער, אבער אויך געגנער. די דאקטוירים־קאמער בעקעמפט די קאא־פעראטיווען און האט אנגענומען א בעשלוס, אז די וועט אויסשליסען פון דער מיטגלידערשאפט יעדען דאקטאר, וועלכער וועט אננעמען א פאסטען אין אזא קאאפעראטיוו. די אפטייקערס בעקעמפען נאך שטאר־קער די קאאפעראטיווען, וועלכע האבען געשאפען א גרויסע קאנקורענץ פאר די פריוואטע אפטייקען. דיי שטעלען זיך נישט אפ אין דעם קאמף פאר קיין שום מיטלען.

די קאאפעראטיווען האבען א גרויסע הילף אין זייער פערבאנד, וועלכער ווערט אונטערשטיצט דורך דער רעגירונג. דער פערסאנאל פון פער־באנד בעשטייט פון אינספעקטארען און פון דאק־טוירים, וועלכע קאנטראלירען די מעדיצינישע אר־בייט אויף די ערטער און פיהרען אן מיט דער הי־גיענישער פראפאגאנדע. לעצטענס האט דער פער־באנד איינגעפיהרט אנ׳אינסטרוקטאריון, וועלכע אר־גאניזירט די פרויען אין די דערפער און לערנט זיי ווי צו פיהרען די ווירטשאפט. ביים פערבאנד איז טעטיג א צענטראלע אפטייק, וועלכע בעדינט די קאאפעראטיווען אלס איינקויפס־צענטראלע. אויך איז פאראן ביי דער צענטראלע א בוי־אפטיילונג, וועלכע בעזארגט די מיטגלידער פון די קאאפער־ראטיווען מיט פלענער פאר זייערע הייזער און ווירט־שאפטליכע געביידעס.

איינציגע פוילישע קאאפעראטארען, וועלכע האָ־בען בעזוכט לעצטענס יוגאסלאוויע, קאנען זיך נישט

אנטיסעמיטיזם, קאמף מיט די כאלופניקעס און א קליין מסירה׳לע

וועגען דער לאגע אין שוסטער-פאך

נישט איינמאל האבען מיר שוין געשריבען וועגען דער שרעקליכער לאגע, וועלכע הערשט אין שוסטער פאך. די סיבה פון דער דאזיגער לאגע דארף מען זוכען אין אלגעמיינעם קריזיס, וועלכער הערשט אין לאנד און דאן די מעכאנישאציע אין שוס־טער פאך. דאס זענען אזעלכע קלאהרע זאכען געגען וועלכע קיינער קען נישט האבען קיין פארבעהאלט, ס׳שטעלט זיך אבער ארויס, אז ס׳איז נישט אזוי. דעם קרייס אין שוסטער־פאך זעהען אנדערע (די, וואס ווילען דאס זעהען) צוליב דער שולד... פון די יודען.

דער פערוואלטונגס־מיטגליד פון דער האנד־ווערקער־קאמער יאקוביעץ, האט אויפ׳ן וואיעוואָ־דישען צוזאמענפאהר פון די פוילישע שוסטער־צעכן און ארגאניזאציעס געהאלטען א רעפעראט וועגען דער לאגע אין שוסטער־פאך און ער האט דערין אויסגעפיהרט די שולד פון די יודען. ער האט דאס צוו. אנדערען געזאגט: שוך ווערען אין יודישע געוועלבער פערקויפט צו לעכערליך נידעריגע פרייזען אויפ׳ן חשבון און הונגער פון דעם שוסטער־געזעלען און דער שוסטער־מייסטער קען נישט אויסהאלטען די קאנקורענץ, ליקווידירט זיין ווארשטאט און געהט ארבייטען אלס כאלופניק פאר דעם יודישען סוחר. מיר מוזען אנהויבען א קאמף געגען דער כאלופ־ניצטווא בכלל און געגען די יודישע געוועלבער, וועלכע ס׳געהט זעהר גוט, ווייל זיי קענען אונז אויסנוצען.

די האנדווערקער־קאמער, האט ווייטער געזאגט דער רעפערענט, מוז זיך ווענדען צו דער פינאנץ־קאמער, וועלכע דארף ארויספיהרען א קאנטראל, צי אזא סוחר האט רעכט געגעבען אויף יעדע פאר שיך. אזא סוחר קען זיך נישט פערטיידיגען דערמיט, אז ער האט סחורה פון איינגענער פראדוקציע, ווייל ער האט נישט קיין האנדווערקער־קארטע.

מיר מוזען בעקעמפען מיט די ענערגישסטע מיטלען די כאלופניצטווע, ווייל אזויארום קעמפען מיר אין שוץ פון פרעסטיזש און אויטאריטעט פון דעם פוילישען שוסטער־פאך.

דער ה׳ יאקוביעץ האט אין זיין רעפעראט געוואלט שיסען נישט צווי האזען, נאר דריי מיט־אמאל. קודם־כל אנטיסעמיטיזם, דאן א קאמף מיט די כאלופניקעס און צום סוף נאך א קליינע מסירה׳לע צו דער פינאנץ־קאמער.

ווענען דער האנדווערקער-קארטע פאר דער פירמע „באטא“

די סטאניסלאווער האנדווערקער - קאמער האט ארויסגעגעבען דער שיך־פירמע „באטא“ א האנדווערקער־קארטע און צוליב דעם האט די פירמע געעפענט א ווארשטאט אויף רעפאראציעס און באפוצען.

דער פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמער־ען אין ווארשא האט זיך געווענדעט צום סטאניסלא־וואווער וואיעוואדע מיט אנ׳אפעלאציע, אויף וואס פארא סמך די פירמע „באטא“ האט ארויסבעקומען א האנדווערקער־קארטע. די וואיעוואדשאפט האט געענטפערט, אז היות ווי די פירמע איז א רעכט־ליכע פערזאן קען זי, לויט די פארשריפטען, בע־קומען א קארטע. די דאזיגע קארטע בערעכטיגט די פירמע „באטא“ נישט נאר אויף רעפאראציעס, נאר אויך אויף אויסצוארבייטען ביזע שיך אויף מאס.

דער פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמער־ען האט דעם גאנצען ענין איבערגעשיקט אין האנ־דעלס־מיניסטעריום מיט דער ביטע, אז דאס מיניס־טעריום זאל ארויסגעבען אַ־יהר מיינונג, צי די פיר־מע „באטא“ האט ארויסבעקומען א האנדווערקער־קארטע אין הסכם מיט׳ן געזעץ און די פערפליכ־טענדע פארשריפטען.

דאס שטעמפלען די ביכער פון פעראיינפאכטער בוכפירונג

קען מען אין פערלויף פון גאנצען היינטיגען יאהר

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט די לעצטע טעג ארויסגעשיקט א צירקולאר צו אלע שטייער־אמטען אונטערן נ׳ 2041/35 וועגען דער פער־איינפאכטער בוכהאלטעריע. די ביכער צו דער פער־איינפאכטער בוכפיהרונג מוזען געשטעמפעלט ווע־רען אין שטייער־אמט, האנדעלס־קאמער אדער האנדווערקער־קאמער. די סוחרים, פאבריקאנטען, האנדווערקער אדער ווירטסלייט, וועלכע האבען דאס היינטיגע יאהר אנגעהויבען צו פיהרען בוכ־פיהרונג מיט דעם פעראיינפאכטען סיסטעם און די ביכער זענען געשטעמפעלט געווארען ביזן 15. פעברואר 1935, וועלען לויטן מיניסטעריאלען צירקולאר אנערקענט ווערען פאר ריכטיג, הגם די טראנזאקציעס זענען שוין אין די ביכער פער־שריבען געווארען פון אנהויב יאהר 1935.

די סוחרים, פאבריקאנטען, האנדווערקער און ווירטסלייט קענען צו יעדער צייט אנהויבען פיהרען פעראיינפאכטע בוכפיהרונג און צו יע־דער צייט די ביכער לאזען שטעמפלען. זיי ווע־לען אבער נאר דינען אלס שאצונג פאר דער צייט וואס זיי זענען געפיהרט געווארען נאכן שטעמפלען דאס בוך. אין די קומענדיגע יאהרען וועט די פעראיינפאכטע בוכפיהרונג אנערקענט ווערען נאר דעמאלס ווען זי וועט געשטעמפעלט ווערען פאר ניי־יאהר.

וועסטעל נייערס און הויזן-נייערס

צי דארפען זיי האנדווערקער-קארטען

ביים ארויסגעבען האנדווערקער־קארטען טרעפען זיך, אז די האנדווערקער־קאמערען אויף קאמ־פליקאציעס, דעמאלס ווען דער אונטערנעהמער פיהרט אויס נאר א געוויסען טייל פון דער מלאכה, למשל א שניידער איז א ספעציאליסט פון בלוזען וועסטלעך אדער א הויזען־נייהער, אדער א דעזער, וועלכער קען נישט עפעס אנדערש ווי בעלעגען א דאך מיט דאכובקע (מיט פאפע און בלעך קען ער נישט). ס׳זענען אויך למשל פערהאן ספעציעל בייגעל־בעקער.

מיר ווייסען אויך, אז דאס מיניסטעריום שטעהט אויפ׳ן שטאנדפונקט, אז למשל מאכען לאדען גע־זער צום קאנד מאר־פאך, אדער רעפעראציעס פון ראווע־רען געהער צום שלאסער־פאך. דאס זענען אבער ספעציאליטעטען, וועלכע האבען די קענצייכענס פון א בעזונדער פאך, וואס מ׳קען נישט זאגען ביי וועסטעל־נייערס אדער בייגעל־בעקערס וואס געהערן צו דעם אלגעמיינעם שניידער אדער בעקער־פאך, נאר דער פעטענט קען בלויז אייך אפצוווייזען דערפון. דער דאזיגער שטרייט איז נאך נישט פער־ענדיגט און ס׳זענען פערהאן וועגען דעם פערשידענע מיינונגען, צי דארפען אזעלכע ספעציאליסטען ארויס בעקומען האנדווערקער־קארטען.

פאר יעדער קוה פון 580 זל. אומזאץ

בעשלוס פון דער פינאנץ-קאמער

די קוה - בעזיצער ביים צענטראלען קליינ־הענדלער־מארק, פאמארסקא 15 האבען זיך גע־ווענדעט צום דירעקטאר פון דער לאדזער פינאנץ קאמער מיט א מעמאריאל אין וועלכען די ווייזען אן אויף דעם פערשידענארטיגען אפשאצען דעם אומזאץ פון פערשידענע שטייער־אמטען, איין שטייער־אמט גיט פון 1000 זל. א צווייטער פון 2000 זל. א אנדערער נאך מעהר פון א קוה, דעריבער בעטען זיי אז מען מעמאריאל פעסטשטעלען א אומזאץ, וועלכער זאל פערפליכטען אלע שטייער־אמטען, דער ביי ווערט בייגעלעגט א גענויע קאלקולאציע.

די פינאנץ־קאמער האט ארויסגעגעבען א גאנצע רייה עקספערטען און צום סוף פעסטגע־שטעלט 580 זל. אומזאץ פון א קוה.

אזוי ווי אלע קוה - בעזיצער געניסען פון ריטשאלט געשאצט לויט די הויכע און פערשידענ־ארטיגע אנגעגעבענע אומזאצען האבען די לעצטע בדעה זיך צו ווענדען מיט א 2־טן מעמאריאל, צו פעריכ קלענערען אדער איינגאנצען צוצונעהמען די ריי־כעם ריטשאלט.

צי זאלען יודישע האנדווערקער-פערטרעטונגס-מענער אנטיילנעהמען אין די לוסטראציע-קאמיסיעס

(בריף אין רעדאקציע)

זעהר געעהרטער ה׳ רעדאקטאר!

איך בעט זעהר צו פערעפענטליכען אין אייער ווערטער צייטונג, פאלגענדע שורות, פאר וואס איך דאנק אייך פאראויס.

עס זענען נאך פערהאן געצעהלטע טעג ווי עס וועלען אנהויבען ארומצוגעהן קאנטראל־קאמיסיעס איבער די ווארשטאטען וואס וועלען נאכקאנטראלירען ווער עס בעזיצט האנדווערקער קארטע. און ווער עס וועט אזעלכע נישט האבען וועט ביי איהם צוגענומען ווערען דאס רעכט צו פיהרען זיין פאך.

עס האנדעלט זיך אין דעם: די קאמיסיעס וועלען בעשטעהן פון פארשטעהער פון קריסטען און פון יודען, אין דער פראגע האבען גענומען דאס ווארט אינזערע פארשטעהער פון דער צענט־ראלע פילסודסקיעגא 69 און פון דער „עקספאזי־טור“ און מען האט אנגעהויבען אזוי לאנג צו דיס־קוטירען די פראגע צי יודען זאלען זיך בעטייליגען אין די קאמיסיעס צי נישט צי זאל מען אננעהמען אין דער פראגע אנ׳איינהייטליכע שטעלונג, ביז מ׳האט זיך צוקריגט און אוועק מיט גארנישט.

א כפרה די אינטערעסען פון כלל, די עקוים טענצען פון טויזענדער יודישע פאמיליעס. די הויפט זאך – אמביציעס, כאטש דער חלף ליגט שוין אויף אונזערע העלזער.

איך דער שרייבער פון די שורות אלס פער־וואלטונגס מיטגליד פון פריוער צעך, צענטראלע פיל־סודסקיעגא 69, האב בייגעוואוינט איינעגע זיצונ־גען פון ביידע צדדים, האב איך איינגעזעהן אין סך-הכל, אז צו קיין הכסם ווילען זיי איבערהויפט נישט קומען, און אויב עס געפינען זיך איינינע מענשען וואס נעהמען די זאך ערנסט און ווילען עפעס אויסטון און ווילען עפעס פראטעסטווען וואס מען קאן לייגט מען זיי שטיינער אונטער די פיס...

דעריבער ווענד איך זיך דא אויף די שפאל־טען פון דער צייטונג צו דער מאסע האנדווערקער און בעל־מלאכות זאלען זיי נעהמען דאס ווארט אין דער פראגע איבער די קעפ פון זייערע מכלומר׳שטע פערזארגערס און פערטיידיגערס פון זייערע בלוטיגע לעבענס אינטערעסען...

די פראגע איז קלאר: די האנדווערקער דארף זיך ארויסזאגען אין דער פראגע צי איז וויכ־טיג און נוצליך און יעצטיגען מאמענט פאר אונז האנדווערקער, אז אין די קאנטראל־קאמיסיעס זא־לען זיך מיטבעטייליגן יודישע פערטרעטונגס־מענער, וועלכע זאלען ווי ווייט מעגליך עס וועט זיין פער־טיידיגען און אפהאלטען פון צונעהמען ביי דעם יודישען האנדווערקער דאס רעכט פון זיין פאך און אפהאלטען פון אונטערגאנג.

מיט אכטונג

מ. לובאבינסקי

אפלויבען פון די קאאפעראטיווען פאר געזונד־שוץ. ווי זיי דערצעהלען, שטעהען די קאאפעראטיווען־מיטגלידער אין אלע בעציהונגען העכער פאר די פויערים, וועלכע געהערען נישט צו די קאאפעראטי־ווען. נאך דערצעהלען זיי, אז קיין איינער פון די קאאפעראטיווען האט נישט באנקראטירט, הגם די לאגע פון דעם פויער אין יוגאסלאוויע איז גאר נישט קיין בעהויבענע. אויפ׳ן סמך פון די דאזיגע איבפארמאציעס זענען איניגע פאלקליים ארויסגעטרע־טען מיט דעטאלירטע פראיעקטען פון ארגאניזירען ענליכע קאאפעראטיווען אין פוילען.

עס וואלט געווען געווינשען, אז די יודישע טוער אויף דעם געביט פון געזונד־שוץ זאלען זיך אויך פעראינטערעסירען מיט די בעשריבענע קאא־פעראטיווען און זאלען בעטראכטען, צי וואלט מען נישט געקאנט ארגאניזירען אויף ענליכע יסודות די מעדיצינישע הילף פאר דער בעפעלקערונג פון די יודישע שטעטלעך.

ב. גראדזשענסקי.

נייער
פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבן

נייער
פאלקסבלאט

דינסטאג
12
ט
אדר א׳ תרצה

פעברואר
זון-אויפגאנג 7.00
זון-אונטערגאנג 4.41

שיער-נישט א באהן-קאטאסטראפע הינטער סטריקאוו

צוליב דער „המצאה" פון אַן׳ארבייטסלאזען, וועלכער האט אזויערנאך געוואלט קריגען ארבייט

(א) דעם 8 יולי 1934 האט 3 קילאמעטער הינטער סטריקאוו געפאשעט זיין קוה דער באהן-ארבייטער וואיטשעך ראשאק. ארום 8 אינדערפריה האט ראשאק בעמערקט ארומדרעהען זיך אויף דער באהן-ליניע אנ׳אונבעקאנטען פערשוין, וועלכער האט אין א געוויסען מאמענט זיך ארויפגעבויגען, עפעס בעטראכט און גענומען רופען ראשאק׳ן, ווען ראשאק איז צו איהם צוגעקומען, האט דער אונבעקאנטער איהם ערקלערט, אז ער האט ענטדעקט אנ׳אטענטאט אויף דער באהן, מחמת די שינעס זענען געווען אויפגעשרויפט, די האקעס זענען ארויסגענומען און די שרויפען פעהלען. דער אונבעקאנטער, צוזאמען מיט ראשאק׳ן האבען זיך תיכף גענומען צורעכטצומאכען די צושעדיגטע באהן-ליניע, מחמת א ליאדע מינוט האט געדארפט אנקומען פון ווארשא א שנעל-צוג, וואס איז געפאהרען קיין לאדז.

דער צוג איז איינגיכען אנגעקומען. ראשאק האט בעצייטענס זיך אוועקגעשטעלט אויף די שינעס און געגעבען צייכענס. דער מאשיניסט האט אפגעשטעלט דעם צוג, בעטראכט די שינעס און פאמעליך אריבערגעפאהרען די בעדראהטע שטרעקע.

דער פערשוין, וועלכער האט ענטדעקט דעם אטענטאט, איז געווען דער 28-יעהריגער הערצנים צלאפינסקי, אנ׳ארבייטסלאזער באהן-ארבייטער, וועלכער איז רעדוצירט געווארען דורך דער קוואליפיקאציע-קאמיסיע. פאליציי האט אונטערגענומען אנ׳אויספארשונג וועגען דעם באהן-אטענטאט, געבראכט א שמעק-הונט פון לאדז, וועלכער האט געטון זיין פארשערישע אויסשפיר-ארבייט. לויט ווי ראשאק האט ערקלערט, האט צלאפינסקי בעת׳ן צורעכטמאכען די שינעס, שטארק זיך פראינטערעסירט מיט שפורען פון דאמען-שיכלעך אין זאמד.

דער הונט, וואס איז געשטעלט געווארען אויף די דאזיגע שפורען פון די דאמען-שריט, איז געלאפען ווייט אין פעלד אריין. צום ערשטען מאל האט מען ביים סוף פון די שפורען אוועקגעשטעלט 4 מאנספערשוינען און צווישען זיי אויך צלאפינסקי׳ן. דער הונט איז צוגעפאלען צו צלאפינסקי׳ן און איהם אנגעכאפט ביי די פיס. מען האט זיך משער געווען, אז דער הונט איז זיך טועה, האט מען נאכאמאל און א דריט מאל געלאזט דעם הינד אויסשנאפען די פוס-שריט, און יעדעס מאל איז ער צוגעפאלען צו צלאפינסקין. פאליציי האט דעם חברה-מאן גענומען אויפ׳ן סערהער. ער האט זיך אבער נישט מודה-געווען, הגם ער האט שטארק געפלאנטערט מיט דער צונג. ערשט דעמאלס, ווען דער גאטשעלניק פון אויספארשונגס-אמט, פעטרי, האט איהם צוגעקוועטשט צו דער וואנד, האט צלאפינסקי זיך מודה געווען אין פונאנדערשרויפען די שינעס.

דער עפילאג פון דער געשיכטע האט געטען זיך אפגעשפילט אין לאדזשער קרייז-געריכט. צלאפינסקי האט זיך מודה-געווען אין פערברעכען; ער האט עס געטון, זאגט ער, כדי בעלד נאכ׳ן פונאנדערשרויפען די שינעס צו ענטדעקען דאס פערברעכען, און אזויערנאך זיך געוואלט פערדינען מאכען ביי דער באהן-דירעקציע, וועלכע וועט איהם דאן, ווי ער האט געהאפט, אלס פערגיטיגונג, ווידער צונעהמען צו דער ארבייט.

דאס פערברעכען האט ער אויסגעפיהרט ביינאכט און צומארגענס, געפלאגט פון בעוויסענס-ביסען, פלינק געלאפען אלארמירען וועגען דער סכנה.

ס׳האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער שנעל-צוג וואס זיין קאטאסטראפע עס האט אויסגעמיטען, ראשאק. וואלט געווען א זיכערע און א שרעקליכע אומגליקליכע.

צלאפינסקי איז פערמשפט געווארען אויף צוויי יאהר תפיסה.

א מאן פון צוויי ווייבער

אז זי האט איהם נישט געוואלט גט׳ן, האט ער נישט געהאט קיין אנדער ברירה

(—) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון דעם 23-יעהריגען גוטמאן האוזער (פון ריבנא 11), וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען דורך זיין ווייב מרים יודקיעוויטש איז דעם, אז ער איז א ביגאמיסט — ד. ה. אז ער האט, האבענדיג זי פאר א ווייב, חתונה געהאט מיט א צווייטער, א געוויסער בערטא דרעסלער, 27 יאהר אלט.

די זאך איז פארגעקומען אזוי.

האוזער האט חתונה געהאט מיט דער יודקיעוויטש איך יאהר 1928 און די עטליכע יאהר ביז 1933 האבען זיי אפגעלעבט גאנץ בשלום.

שפעטער איז אבער זייער שלום בית קאליע געווארען. און האוזער האט זי געוואלט אפגט׳ן. די יודקיעוויטש האט אבער נישט געוואלט זעהר אוז הערען פון א גט, ובפרט נאך דערפאר, ווייל זי איז דערגאנגען, אז איהר „ליבער געשפאן" האט זיך זבינ־בעט" מיט דער דרעסלער, און אז זי ווילען ביידע חתונה האבען...

די יודקיעוויטש האט אויסגענוצט אלע מיטלען, בכדי נישט צו דערלאזען, אז דאס זאל געשעהן, און זי איז אפילו אליין געגאנגען בעטען די דרעסלער, די זאל איהר מאן צורוה לאזען...

מען האט זי אבער געהערט, ווי דעם קאטער, און דעם 10 דעצעמבער 1933 האבען זיי גענומען חופה וקידושין ביי א חסידישער יודען. א געוויסען יוסף פיערמאן.

דאס ערשטע ווייב האט דעריבער איבערגעגעבען דער פראקוראטאר די געשיכטע מיט איהר מאן און זיין צווייט ווייב, און נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס.

האוזער האט דערקלעהרט, און, אמת, ער האט טאקע גענומען א צווייט ווייב. נישט אפגעגט׳ענדיג די ערשטע, אבער וואס האט ער געבען געקאנט טון, אז זי האט איהם נישט געוואלט געבען קיין גט, איך זי האט איהם געהאלטען אין איין פייניגען...

די דרעסלער האט ווידער גע׳טענה׳ט, אז זי האט געוואוסט וועגען האוזערס ערשטע ווייב, און חתונה האט זי געהאט אויף צולהכעיס, ווייל... די ערשטע ווייב האט זי געהאלטען אין איין בעריידען. דאס געריכט האט גע׳פסקנט, אז האוזער קומט א יאהר צו זיצען אין טורמע, און דער דרעסלער — 10 חדשים.

די שטראף איז זיי אפגעלייגט געווארען.

זעזנאניעס וועגען אומזאץ און הכנסה

דארף מען אנגעבען ביז׳ן 1-טען מערץ

מיר מאכען נאך אמאל אויפמערקזאם, אז אלע קליינהענדלער אפילו פון דער דריטער און פירטער קאטעגאריע, וועלכע האבען זיך בשעתו רעגיסטרירט אין האנדעלס-געריכט, זענען מחויב אפצוגעבען זעזנאניעס סיי וועגען אומזאץ פאר׳ן יאהר 1935 און סיי וועגען הכנסה.

זונער ס׳וועט נישט אנגעבען אזעלכע זעזנאניעס דעם דראהט א שטראף פון שטייער-אמט ביז 500 זלאטעס.

די זעזנאניעס וועגען אומזאץ און הכנסה מוזען אנגעגעבען ווערען ביז׳ן 1 מערץ 1935 די דעטייל-קליינהענדלער, וועלכע בעזיצען דריטע און פירטע קאטעגאריע און ווילען בעפרייט זיין פון זעזנאניעס, מוז׳ן פאר׳ן 1 מערץ זיך אויסמעלדען פון האנדעלס-רעגיסטער.

דאס אויסמעלדען קאסט אנ׳ערך 20 זלאטעס, וואס דאס געריכט פאדערט צו בעצאהלען. ביז איצט זענען נאך קיין שום הנחות אין דער הינזיכט נישט געמאכט ווערען.

2 אויסטערלישע זעלבסטמארדען

(א) אויף ווושעניקענסקא 4 האט זיך צוויי מאל אריינגעשטאכען א מעסער אין דער ברוסט אריין דער 22-יאהריגער ארבייטסלאזער סטאניסלאוו וואשילעווסקי. אין א געפעהרליכען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פון טראגישען שריט איז ערנסטע נויט.

* * *

(א) אויף ראג סטאשיצא און דאמבראווסקיעגא האט זיך נעכטען געווארפען אונטערן טראמוואי דער 22-יאהריגער סטאניסלאוו סוקיענניק (פון גראביטאווא 27).

פריהער האט ער זיך ארויסגעצויגען א זאק איבער׳ן קאפ...

מיט א צעשמעטערטען ביסט-קאסטען האט איהם פאטאטוויע אפגעפיהרט אין שוו. יודישע שפיטאל.

פאליציי פרובט צו דערגיין די סיבה פונ׳ם זעלבסטמארד.

מאן וויל דערהרגענען זיין ווייב

(א) צווישען פארפאלק דאמין (קאנטנא 37) איז דעם 3 אויגוסט 1934 אויסגעבראכען א שאר פע מחלוקה, צוליב וועלכער די פרוי האט גענומען דאס קינד און האט זיך ארויסגעציגען פונם מאנס שטוב. א פאר טעג שפעטער האט די פרוי בעמערקט איהר מאן, וועלכער האט זי אפגעווארט ביים ארויסגאנג פון דער פאבריק, וואו זי האט געארבייט. דאמין איז צו איהר צוגעגאנגען, זי געבעטען, זי זאל זיך צוריקקעהרען צו איהם. נאר זי איז געווען טיף בעליידיגט, זי האט איהם נישט געוואלט מוחל זיין זיינע אוואנטורעס און די שכרות, הגם ער איז געווען ארבייטסלאז.

די פרוי האט זיך קורץ אויסגעטענה׳ט מיטן מאן און איז אוועק קיין כאיני, וואו זי האט געוואוינט צייטווייליג ביי איהר באבע. ווען די פרוי איז שוין געווען נאהענט פארן הויז, האט דער מאן מיט א באגנעט זי שווער פערוואונדעט אין די פלייצעס. די פרוי איז פונדעסטוועגען אריינגעלאפען אין שטוב, דער מאן האט זי נאכגעיאגט, ווילאנדיג זי דערהרגענען.

דאמין איז נעכטען פערמשפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה, אפצולעגען דאס אויספיהרען די שטראף אויף 5 יאהר.

אויפלעבונג אויפן מארק פון באוועל-גארן

(אג) נאך א לאנגען שטילשטאנד איז די לעצטע טעג אויפן מארק פון באוועל-גארן געקומען צו אנ׳אויפלעבונג. עס האט זיך פערגרעסערט דער פערברויך. דאס ערקלערט זיך צום טייל מיטן אנהויב פון זומער-סעזאן. די פאבריקאנטען האבען אנגעהויבען די פראדוקציע, הגם זיי בעקומען נאך גאנץ ווייניג בעשטעלונגען. בעזונדערס שטארק איז געווארען די נאכפראגע אויף די נומערן 24 איינפאך און צווייפאך, און 32 צווייפאך און איינפאך שוואכער דאגעגען איז די נאכפראגע אויף די נומערען, וואס ווערען בענוצט אויף דער פראדוקציע פון טריקאטאזשען. אין שייכות מיט דער פערגרעסערטער נאכפראגע האבען זיך פערקלענערט די זאפאסען גארן אויף די לאגערס. לויט דער מיינונג פון די פעראינטערעסירטע קרייזען, ווערט ערווארט ביי דער נאהנטסטער צייט א ווייטערדיגע בעסערונג פון דער לאגע, ווייל עס איז נישט אנצונעהמען, אז אין שייכות מיטן זומער-סעזאן זאל זיך דער פערברויך נישט פערגרעסערען.

וואס שייך די קויף-בעדינגונגען זענען זיי ווייטער אינדיווידועל, אפהענגיג פון דער מאטעריעלער לאגע פון סוחר און קונה. עס דארף אבער בעטאנט ווערען, אז ביי קאסע בעקומען די פאבריקאנטען אזא סקאנטא, אז עס האט זיך זיי ניכער קאלקולירט צו קויפען פאר מזומן.

צוגאב-פאבאר

(א) דעם היינטיגען פרייטאג, וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 6, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 פעברואר ה.י. וועט אויך זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראווצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט וואס וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראסטווע.

נאך צייט איינצוצאהלען אין האנדעלס-רעגיסטער

לעצטענס האט דער קרייז-געריכט (האנדעלס-רעגיסטער) אויפגעפאדערט די אלע, וועלכע האבען דערלאנגט ביטעס וועגען אויסשטרייכען פון האנדעלס-רעגיסטער, איינצוצאהלען די בעטרעפענדע קאסטען-אבצאהל. אזוי ווי איז דעם לויפענדען מאנאט, זאל ענדליך גינסטיג ערלעדיגט ווערען די פראגע וועלכע פערקלענערן דעם אבצאהל, דארפען די פעראינטערעסירטע בעלייגען ביטעס, אז מ׳זאל די דעם טערמין פון איינצאהלען פערלענגערען ביז׳ן 1 מערץ, אדער צוריקציהען די אריינגעטראגענע ביטעס און דערנאך פאר׳ן 1 אפריל אריינטראגען א פרישע ביטע, דערוויל וועט דער ענין אויפגעקלערט ווערען.

א דעלעגאציע פון קליינהענדלער - פערבאנד, האט זיך אין דער פערגאנגענער וואך געווענדעט צום יוסטיץ - מיניסטער, וועלכער האט פערזיכערט דאס קיין שום שטראף פאר׳ן ארויסציהען די ביטעס, דראהט נישט.

1860 נייע טעלעפאן-אפאראטען

(א) ווי מיר האבען שוין געשריבען, וועט די לאדזשער טעלעפאן-געזעלשאפט ביז׳ן 10 אפריל ד. י. איינגאנצען אומזיסט אינסטאלירען טעלעפאן-אפאראטען. אונטער דער דאזיגער צייט וועלען די אבאנענטען דארפען איינצאהלען בלויז 15 אדער 20 זל. פאר׳ן ערשטען אבאנעמענט-חודש. אפהענגיג פון דער קאטעגאריע טעלעפאן.

אין פערבינדונג דערמיט, זענען ביז איצט שוין געווען אין לאדז, אנהויבענדיג פון 10-טען דעצעמבער 1934 ביז׳ן היינטיגען טאג 1860 נייע טעלעפאן-אבאנענטען. מיר דערוויסען זיך, אז א טייל טעלעפאן-ליניעס זענען שוין פערנומען; אויב די ביז-איצטיגע טעלעפאן-רעזערוען וועלען זיך אויסשעפען, וועט פאר אינסטאלירען א טעלעפאן 3 מעטער ווייט פון דער טעלעפאן-צענטראלע קאסטען 70 זל. פון אנ׳אפאראט.

פאר פעלשעריי

(א) א געוויסער קלימעק איז פערטשפט געווארען אויף 2 יאהר תפיסה פאר׳ן אנגעבען זיך אלס פארשטעהער פון פעראיין פון די סמזשעלצעס און אין דעם נאמען (צוליב אייגענער קעשענע) קאלפארטירט פערשידענע אויסגאבען.

אינטערעסאנט, אז קלימעק איז דורך דער ערשטער אינסטאנץ, וואו ער איז געווען געמשפט צום ערשטען מאל, בעפרייט געווארען פונ׳ם פארווארף צו האבען בעגאנגען א שווינדעל.

דער פראקוראר האט אפעלירט אויפ׳ן צו מילדען אורטייל און די צווייטע אינסטאנץ האט איהם „אריינגעבראקט" 2 יעהרלעך.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער-שוועכע
נעמט אן פון 8–11 בייטאג און פון 4–9 אוונט.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

געפאהר פאר יודישע קליינשטעטלדיגע בהמות- און פלייש-סוחרים

נייער געזעץ-פראיעקט וועגען פערמיטלער אויף די פיה-מערק

וו א ר ש ע (יט"א) אינם ארגאן פון מיניסטער-יום פאר האנדעל און אינדוסטריע „פאלסקא גאס-פאדארטשא" (נומער 4 פון 26-טען יאנואר 1935) איז פערעפנטליכט געווארען א אפקירצונג פון א געזעץ-פראיעקט וועגען געשוואוירענע מעקלער אויף די מערק פון פערשידענע מינים בהמות און פלייש, ווי אויך וועגען עופות-האנדעל. דעם דאזיגען פראיעקט. האט דאס מיניסטעריום פאר האנדעל און אינדוסטריע פונאנדערגעשיקט צו אלע קאמערן פון די ווירטשאפטליכע זעלבסטפערוואלטונגען אויף ארויסזאגען זייערע מיינונגען. דער געזעץ-פראיעקט זעהט פאר דאס איינפיהרען פון א נייעם בעגריף פון „מעקלער", וועלכער וועט נישט זיין קיין קאמיסיאנער און אויך נישט קיין אגענט, נאר א בירזשע-מעקלער און די כוונה פון דעם דאזיגען געזעץ-פראיעקט איז פעראונמעגליך צו מאכען, אז א קאמיסיאנער זאל אויך קענען האנדלען אויף אייגענע רעכנונג.

לויט דעם געזעץ-פראיעקט, דארפען די מעקלער בעשטימט ווערען דורך די האנדעלס-אינדוסטריע בירזשעס, אפהענגיג פון זייער איינזעהן. נאך דעם, ווי עס ווערט בעשטימט א מעקלער קענען שוין אנדערע פערזאנען זיך נישט פערנעמען מיט מעקלעריי אויפ'ן שטח פון געגעבענעם מארק.

אלס מעקלער קענען בעשטימט ווערען אין הסכם מיט דעם געזעץ-פראיעקט, פערזאנען, וועלכע האבען פאלגענדע קוואליפיקאציעס: א) אויב זיי זענען פוילישע בירגער, ב) האבען געענדיגטע 24 יאהר, ג) זענען נישט געריכטליך בעשטראפט געווארען, זענען זעלבסטשטענדיג און פערטרויאונגס-פעהיג, ד) קענען די פוילישע שפראך אין ווארט און אין שריפט, ה) האבען א גענוגענדע פראקטיק און זענען בעקאנט מיט די ענטשפרעכענדע פארשריפטען, ו) וועלען ביילעגען די פארגעשריבענע קויציע (די קויציע קען נישט זיין וועניגער ווי 5000 זל.).

דער געזעץ-פראיעקט שליסט אויך נישט אויס די מעגליכקייט איינצופיהרען א קאנצעסיע-סיסטעם פאר קאמיסיאנערען מיטן בעדינג אבער, אז די קאנצעסיע-אינהאבער וועלען זיך אפזאגען פון דעם רעכט צו האנדלען מיט אלעריי בהמות און פלייש אויף אייגענעם רעכנונג.

נעמענדיג אין אכט דעם אונגעהויערן איינפלוס, וואס די איינפיהרונג פון דער דערמאנטער פערארדנונג קען האבען פאר דער קליינשטעטלדיגער יודישער בעפעלקערונג, האט די יודישע טעלעגראפען-אגענטור זיך געווענדעט צום לייטער פון עקאנאמיש-סטאטיסטישען ביורא ביים „צעקאבע" ה' בארנשטיין מיט דער בקשה זיך ארויסצוזאגען וועגען דעם דאזיגען געזעץ-פראיעקט, אויף וועלכער ה' בארנשטיין האט געגעבען פאלגענדע ערקלערונג:

דאס איינפיהרען „געשוואוירענע מעקלער" אינם האנדעל מיט בהמות אויף די פיה-מערק, ביי דער איצטיגער לאגע פון דאזיגען מסחר, קען האבען א קאטאסטראפאלען אויסגאנג פאר די יודען, וועלכע פערנעמען זיך מיט דעם דאזיגען האנדעלס-צווייג. די דורכגעפיהרטע אויספארשונגען האבען פעסטגעשטעלט, דאס צוליב א גאנצע רייה סיבות, פערנעמען זיך מיט דעם בהמות-האנדעל און פלייש מסחר כמעט אויסשליסליך יודען. בעזונדערס איז די לאגע אזא אין די מזרח-וואיעוואודשאפטען, וואו דער דאזיגער האנדעל איז אמעהרסטענס ענטוויקעלט. א בעוויז דערצו זענען פאלגענדע ציפערן: אין פינסק זענען אויף 80 קצבים און בהמות-הענדלער בלויז צוויי נישט-יודען, נישט רעכענענדיג ווארשט-אויסארבייטער. אין לוצק פערנעמען זיך מיט בהמות- און פלייש-האנדעל בלויז יודען אין דער צאהל פון לערך 40 פערזאן. לויט אנ'אויספארשונג ביי די גרויסע ווארשאווער קאמיסיאנערען איז אזוי אויך די לאגע אין די צענטראלע וואיעוואודשאפטען און קליינפוילען.

דאס פאלען פון עקספארט קיין אויסלאנד, אלס רעזולטאט פון דער פאליטיק, וואס ווערט אנגעווענדט דורך דער ווארשאווער פלייש-בירזשע, וועלכע שטרעבט צו בעגרעניצען דעם פלייש-עקספארט, ווי אויך דער מאנגעל פון אומזאץ-קאפיטאל ביי די סוחרים, האט דערפיהרט דערצו, אז ביים איצטיגען טאג נעמט אן דער פיה-מסחר אין די קליינע שטעטלעך אלס מעהר א קאמיסיאנס-כאראקטער. די ארטיגע סוחרים קויפען איין די סחורה פאר די גרויסע ווארשאווער פירמען. בלויז איינצעלנע פראווינץ-סוחרים זענען אומשטאנד אויסצולעגען 2.500 זל. אויף איינצוקויפען פאר'ן אייגענעם רעכנונג א גאנצען וואגאן בהמות און אויסגעבען ווייטערע 4 ביז 5 הונדערט זל. אויף טראנספארט-קאסטען און אנדערע אויסגאבען. פיל ערגער נאך שטעלט זיך פאר די לאגע מיט דעם עופות-האנדעל. די יודישע פראווינץ-סוחרים בעגניגענען זיך בלויז מיט איינקויפען קליינע פארטיעס עופות, וועלכע זיי שיקען איבער די ווארשאווער הורט-סוחרים. דאס איינפיהרען אפיציעלע מערק-מעקלער וועט לחלוטין בערויבען די פערדינסט-מעגליכקייטען פאר א גרויסער צאהל פון די יודישע קליינהענדלער פון דער דאזיגער בראנזשע, ווי אויך פון דער גרויסער צאהל אנדערע וואנדערער-הענדלער, וועלכע קויפען איין די סחורה אין די דערפער און וועלכע זענען שוין אויך חוץ דעם געווארען שטארק בע'עוולה'ט דורך דער פערארדנונג דאס אלע האנדעלס-טראנזאקציעס וועגען קויף פון בהמות קענען פארקומען נאר אויף די פיה-מערק. די דאזיגע וואנדערער-הענדלער בעשטעהען פון בלויז יודען. צוליב דער פאופעריזאציע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז די צאהל פון די דאזיגע יודישע וואנדערער-הענדלער אין די קליינע שטעטלעך לעצטענס שטארק געשטיגען. די אויספארשונגען פון סטאטיסטישען ביורא, וואס זענען לעצטענס דורכגעפיהרט געווארען בעוויזען, אז אין שטעטעל סטאלין, למשל, וואו עס זענען פריהער געווען 5-6 יודישע וואנדערער-הענדלער, זענען איצט פארהאן 30. אין קוטנא זענען פארהאן 16 וואנדערער-הענדלער אנשטאט די פריהערדיגע 10, און אין וויסאקא ליטעווסק האבען די דאזיגע הענדלער אפילו געפרובט שאפען א שותפות-געשעפט.

אונטערגראבענדיג די ווירטשאפטליכע עקזיסטענץ פון די יודישע פיה-הענדלער, וועלען זיי צוליב דער נייער פערארדנונג אויך נישט האבען קיין מעגליכקייט צו ווערען בירזשע-מעקלער. דאס איבערגעבען די האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמערן דאס רעכט אויסצוועהלען די געשוואוירענע מעקלער לויט זייער אייגענעם איינזעהן, דראהט מיט א געפאהר, דאס עס וועלען איבערהויפט נישט זיין קיין יודישע מעקלער, אדער דאס זייער צאהל וועט זיין א מינימאלע, יעדענפאלס נישט לויט דער צאהל יודען, וואס זענען בעשעפטיגט אין דעם דאזיגען האנדעלס-צווייג. די פאדערונג צו בעזיצען די פוילישע שפראך אין ווארט און שריפט און וואס נאך וויכטיגער, די פליכט צו זיין בעקאנט מיט אלע פערפליכטענדע פארשריפטען וועגען בהמות-האנדעל, נעמט צו די מעגליכקייט ביי ס'רוב יודישע בהמות-סוחרים, וועלכע זענען מעהרסטענס קצבים, צו קענען בעשטימט ווערען אלס געשוואוירענע מעקלער. דער חוב בייצולעגען קויציע נישט וועניגער ווי 500 זל. מאכט איבערהויפט מעגליך בלויז פאר פערמעגליכערע מעקלער, וועמענס צאהל עס איז א מינימאל קליינע זיך משתדל צו זיין וועגען אזא אמת. וועגען דער ארימקייט, וואס הערשט צווישען די פיה-הענדלער בעווייזט דער פאקט, דאס אין איניגע שטעטלעך, ווי למשל, אין דראהיטשין און קאברין, עקספארטירען נישט די ארטיגע סוחרים בכלל קיין בהמות, ווייל זיי האבען נישט די נויטיגע סומע אויף איינצוקופען די בהמות. אין אנדערע שטעטלעך, ווי-דער, ווי למשל, אין סטאלין, האט דער ארטיגער גרעסטער יודישער בהמות-סוחר, וועלכער פלעגט אין פערלויף פון א סעזאן ארויסשיקען לערך 1000 בהמות, פיהרט איצט ארויס מאקסימום 200 בהמות אין ראטנא, פון וואנען עס איז זאגאר אין די לעצטע יאהרען ארויסגעשיקט געווארען דורכבענקס 1000 בהמות וועכענטליך, ווערט איצט ארויסגעשיקט קוים 6—5 בהמות אין פערלויף פון א מאנאט, דערביי מוזען אלע ארטיגע הענדלער זיך צונויפלעגען, כדי צו האבען די נויטיגע סומע אויף איינקופען די בהמות.

דער פערפאט צו פעראייניגען מעקלעריי אויף די בהמות-מערק מיט איינקויפען בהמות אויף אייגענעם רעכנונג, וועט אין דער ערשטער רייה שטארק טרעפען די יודישע סוחרים, פאר וועלכע די דאזיגע ביידע פונקציעס גיבען קוים א מעגליכקייט צו פערדינען אויף חיונה. דער קאנצעסיע-סיסטעם פאר קאמיסיאנערען, וואס איז פארגעזעהן אין דעם געזעץ-פראיעקט, שאפט די סכנה, אז די פריוואטע איניציאטיוו אינם בהמות-האנדעל וועט ווערען בעגרעניצט ביז א מינימום.

עס אונטערליגט נשט קיין ספק, אז די פאליטיק פון דער ווארשאווער פלייש-בירזשע צו בעגרעניצען דעם ארויספיהר פון פלייש, די פערארדנונג וועגען קאנצענטרירען דעם בהמות-האנדעל אויף די אפיציעלע מערק, ווי אויך דאס איינפיהרען פון געשוואוירענע מעקלער קען דערפיהרען צו א פולקאמער רואין פון דער דאזיגער ווירטשאפטס-צווייג.

די פארגעזעהענע אין דער פערארדנונג רעפארמען האלטען נישט אום די קריטיק פון אלגעמיינעם ווירטשאפטס - שטאנדפונקט. דער גאנצער מסחר מיט בהמות, פערד און עופות ווערט כמעט גענצליך איבערגעגעבען ווערען אין רשות פון איין אדער איניגע פערזאנען, וועלכע זענען אבסאלוט נישט בעקאנט מיט דער בראנזשע. אז דאס וועט אזוי זיין, איז קלאר פון דעם אינהאלט פונם געזעץ-פראיעקט, וועלכע זעהט פאר, אז אלס געשוואוירענע מעקלער קענען בעשטימט ווערען בלויז אזעלכע פערזאנען, וועלכע האנדלען נישט אויף אייגענעם רעכנונג. דער געדאנק איינצופיהרען ראדיקאלע רעפארמען אין א האנדעלס-צווייג אין א צייט פון אלגעמיינעם קריזים און גרויסער ירידה פון דער דאזיגער בראנזשע איז אן און פאר זיך זעהר געפעהרליך און קען דערפיהרען צו פאטאלע רעזולטאטען נישט בלויז אין דער געגעבענער בראנזשע, נאר אויך אין אנדערע מיט איהר פערבונדענע האנדעלס-צווייגען.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז אין ס'רוב קליינע שטעטלעך ווי אויך אין איניגע גרעסערע. דערפער זענען די פיה-מערק איינגעארדענט אזוי פרימיטיוו, דאס עס קען אפילו קיין רייד נישט זיין וועגען ארגאניזירען דעם האנדעל לויט'ן מוסטער פון די גרעסערע בירזשעס אן ווארשע, לובלין, ווילנע א, ד. גל. דאס איינפיהרען נייע בעשווערונגען ווי געשוואוירענע מעקלער א. ד. גל. וועט בלויז בעלאסטען מיט נייע קאסטען און נאך מעהר רואינירען דעם אזוי אויך שוין געפאלענעם בהמות- און עופות-מסחר. דאס וועט אויך נאך מעהר פערגרעסערן די פאופעריזאציע פון דער קליינשטעטלדיגער און דארפישער בעפעלקערונג, וועלכע לעבט אין איניגע מזרח-וואיעוואודשאפטען, ווי למשל, פאלעסיע, נאוואגרודעק און ווילנע, כמעט אויסשליסליך פון דאזיגען האנדעל.

רעפרעזענטאנץ-טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-גאס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאסטשפילען
פונ'ם בעריהמטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פרעמיער פון ריינהארד- און פיסקאטאר-טעאטערען
אלעקסאנדער גראנאד
היינט, דינסטאג, 9.30 אווענד
פאפולערע פרייזען
גרויסער שטורמישער ערפאלג
פון אלטער קאציזנע'ס ניי ביהנע-ווערק אלעקסאנדער גראנאד'ס
אויפפיהרונג
וועלט-געוויסען!
סינטעטישער רעפארטאזש אין 3 אקטען, 7 בילדער. די ראלען פיהרען אויס (לויט דעם שטיק):
שלום שווארצבארד — אלעקסאנדער גראנאד
חנה שווארצבארד — עני ליטאן
אטאמאן פעטלורא — דוד האמבורגער
מאדאם פעטלורא — נאטאליע ליפמאן
אדוואקאט טארעס — משה ליפמאן
דיכטער שווארצמאן — יצחק גרודבערג
סאפרא — יוסף סטרוגאטש
מיניסטער שולגין — מרדכי הילסבערג
אדוואקאט קאמפינקי — גרשון לעמבערגער
פרל. גרינבערג — סאני רובינא
קליין יודעלע — מאקס באזשיק
צירעל — רייזעל ליבראווסקא
אינזש. קאסטא — ש. הערשקאוויטש
דאמע — לאה ליבראווסקא
פראקוראר — ישעיה צוויליך
פיאטער — קלמן גוטמאן א.א.
דעם דאנערשטאג, 9.30 אווענד
צום לעצטען מאל
„די געלע לאטע"
דער גאנצער פארטער 1 זל.
אין פריבען „שיילאק"
מיט אלעקסאנדער גראנאך אין דער טיטעלראלע.

ר. איזראעל

דער בערזען-סוחר

שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

114

— ווי איהר פערשטעהט, האט ראבערט געזאגט, מיין בעשלוס איז אנ'ענטגילטיגער.

דער אינספעקטאר איז צוזאמען מיט דזשאנען ארויס פון צימער און דאבערט איז צוריקגעפיהרט געווארען אין טורמע.

— אפשר וואלט באמת געווען גליך, ווען מיר זאלען צוערשט אויספארשען אוסטענען?

— ניין, מיר וועלען נאך אפווארטען מיט דעם גאנצען ענין.

דער אינספעקטאר האט דאס נישט געקענט דערצעהלען דזשאנען, אז אוסטען איז בכלל נישט ארעסטירט, נאר האט דערפיהרט צום ארעסט פון ראבערט'ן.

— מיר וועלען איבערלאזען די גאנצע געשיכטע אויף גאטס בעראט, האט דער אינספעקטאר געזאגט, אין דעם גאנצען ענין האט זיך עפעס אריינגעכאפט א טייוועל, א קללה, וועלכע לאזט זיך נישט ריהרען פון ארט, אזוי ווי אימיצער וואלט געשטאנען הינטער די קוליסען און וואלט דירינירט אויף זיין שטייגער מיט די פערברעכענס, וועלכע קומען פאר פאר אונזערע אויגען און געגען וועלכע מיר זענען אזוי הילפסלאז.

— איצט פערשטעהט איהר שוין, פארוואס איך בין, ביי דער דאזיגער געשיכטע מיר געווארען און האב רעזיגנירט פון עפעס טון, איך פיהל אויך דאס זעלבע, אז אימיצער איז פארהאן, וועלכע קען אונזערע פלענער און צושטערט זיי נאך איידער מיר הויבען אן עפעס אין דעם ענין צו טון.

— איך וועל אבער נישט רוהען פריהער, ביז איך וועל דעם דאזיגען לין אויסגעפינען און זיך מיט איהם אפרעכענען אזוי ווי איך פערשטעה. פאר מיינע אלע צרות, פאר מיינע אלע עגמת נפש'ן און אומזיסטע בעמיהונגען, וועלכע איך האב געמאכט ביז איצט.

— ס'פערשטעהט זיך, אז ס'וואלט שוין געווען די העכסטע צייט צו פערענדיגען אזא פיינליכע מעשה, וועלכע האט נאך ביז איצט מיט אונז נישט פאסירט.

— איך ווייס נאך נישט, האט דער אינספעקטאר אנגעהויבען זיין אנגריף, צי מ'קען אין דעם פאל בענוצען דעם בעגריף „מיר", אפשר וואלט מען געקענט בענוצען דעם טערמין „איך".

— ווי אזוי זאל איך דאס פערשטעהן, מיסטער אינספעקטאר?

— איך רעכען אייך צו עלימינירען פון דער דאזיגער אויספארשונג, איהר פאלט איבער די הענד און קענט זיך אין דעם פאל קיין שום עצה נישט געבען, די צייט ווארט אבער נישט און פערלאנגט ארבייט און אנגעשטרענגטקייט, איך קען דאס אין איצטיגען מאמענט פון אייך נישט ערווארטען, דעריבער וועט איהר מיר דעם ענין אליין איבערלאזען, איך שווער ביי אלעם הייליגען, ווען דאס זאל אפילו קאסטען מיין קאריערע אדער אפילו מיין לעבען, וועל איך נישט אפטרעטען, ביז אלץ וועט ווערען פאר מיר קלאר.

— ווי איהר ווילט, מיסטער אינספעקטאר, זעהט נאר, אז איהר זאלט זיך נישט קאמפראמיטירען, אייער זיכערקייט איז צופיל ריזיקאליש און קאן אמאל ענטווישען.

— דאס מאל שוין נישט, איהר דארפט מיך קענען און פערשטעהן, אז איך וואלט בשום אופן נישט גערעדט מיט א זיכערקייט, אויב איהר וואלט נישט געהאט אלץ ווי ביי זיך אין דער טאש, וואלט איך נישט גערעדט.

— מיסטער אינספעקטאר, אלץ, וואס איהר רעדט צו מיר, קומט מיר אויס אזוי אונפערשטענדליך, אז איך קען מיט אייך נישט פאלעמיזירען.

פאר מיר איז עס שוין גאנישט אונפערשטענדלך, איך וועל דאס איך באלד אויפקלערען.

דער אינספעקטאר האט ארויסגענומען פון טאש א רעוואלווער, אוועקגעלעגט איהם אויפ'ן טיש און געזאגט:

— דאס שפילעכעל איז אנגעלאדען. דאס דאזיגע שפילצייג קען זיין ספעציעל פאר אייך די בעסטע אויפקלערונג פון דעם גאנצען ענין.

— דזשאן האט זיך מיט אמאל אריענטירט, ער האט זיך אויסגעניכטערט און פאר איהם איז אלץ קלאר געווארען. דער אינספעקטאר האלט איהם אין פערדאכט און הויבט איצט אן דעם אנגריף געגען איהם.

ווי אזוי זאל ער איצט האנדלען? וואס זאל ער טון? וואס זאל ער דעם אינספעקטאר ענטפערען? עפעס האט ער דאך געמוזט זאגען, שטילשווייגען וואלט געווען דאס ערגסטע, וואס מ'האט געקענט אין איצטיגען מאמענט טון. דאס וואלט געווען די ערגסטע טאקטיק, ער האט דעריבער געוואלט זיך אקעגענשטעלען אזוי לאנג ווי ער האט נאר געקענט.

— מיסטער אינספעקטאר, האט דזשאן געזאגט, איך האב בעקומען דעם איינדרוק, אז דער גאנצער פערפלאנטערטער ענין האט געווירקט אויף אייערע נערוועז.

— וואס, איהר מיינט, אז איך בין משוגע געווארען?

— איך וויל נישט פעסטשטעלען, אבער וואס האט דער רעוואלווער פארא שייכות צו דער אויפקלערונג פון די פערברעכער, זאלען מיר זאגען, אז איך האב אזא פערשטאפטען קאפ, אז איך בין שוין צו גארנישט פעהיג, דארפט איהר אבער פון מיר נישט הוזק מאכען, איך האב נישט פערדינט דערויף, אז מ'זאל מיך בעליידיגען, מיין ביז־איצטיגע ארבייט, ענערגישע, עהרליכע און געוויסענהאפטע פערלאנגט פאר מיר אביסעל אכטונג און נישט לצנות.

— איך האב אייך שוין געזאגט דזשאן קיסטער, אז איך בין נישט אויפגעלעגט צו ליצנות און חוזק-מאכעריי, אליץ, וואס איך רעד היינט, איז טיף אדורכגעטראכט, דארט איז נישט פארהאן קיין איין ווארט, וואס איז איבריג און קיין איין ווארט וואס ס'פעהלט.

— אלזא, וואס מיינט איהר צו זאגען מיט דעם רעוואלווער?

— איך מיין דערמיט צו זאגען, אז איהר דארפט זיך מיט דעם דאזיגען רעוואלווער בענוצען.

— איך בין א געשולטער פאליציי-בעאמטער און וויים ווי אזוי זיך צו בענוצען מיט געוועהר.

— איהר ווייסט באמת ווי אזוי זיך צו בענוצען מיט געוועהר, און איהר ווייסט נישט ווען זיך דערמיט צו בענוצען, און וועלכען מאמענט און אין וועלכער געלעגענהייט.

דזשאן קיסטער האט מעהר נישט געקענט איינזיצען, ער האט זיך אויפגעשטעלט און הויך געזאגט:

— איך פערלאנג א קלארע סיטואציע, אהן געהיימנישען און נישט דערזאגענישען, דאס איז דער פארבעדינג ביי יעדען עהרליכען קאמף.

— דאס איז זעהר פערנינפטיג פון אייער זייט ווען איהר האט זיך אנגעהויבען צו אריענטירען, אז מיר פיהרען א קאמף און דאס א שארפען קאמף, אלזא, די אויפקלערונג פון דער לאגע איז די, אז איהר דארפט בענוצען דעם רעוואלווער אויף אריינשיסען זיך א קויל אין אייער אייגענעם קאפ אריין.

(פארטזעצונג קומט)

עולם פּראָטעסטירט...

(א) לויט די צונויפגעשטעלטע רשימות, ווייזט זיך אַרויס, אַז אין די קאַנצעלאַריעס פון די לאָדזער רעיענטען זענען אין חודש יאַנואַר פּראָטעסטירט געוואָרן 17,784 אינלענדישע וועקסלען אויף דער סומע פון 2,437,376 זלאָטעס מיט 34 גראָשען.

פּאַקשיוועס בלייבט קראַפּעווע...

און מ'זעצט איהם אַריין אויף אַ האַלב יאָהר

(א) אַ געוויסער אַנדזשעי קאַלסקי (פון וואָלטשאַנסקאַ 6) האָט זיך בשעתו דערוואוסט, אַז זיין שכן יאַן פּאַקשיוועס האַלט אין איין פאַרשפּרייטען וועגען איהם פאַרשידענע רכילות'ן. אַז ער איז אַ פּראָפעסיאָנעלער גנב, און אַז אַלע נאַכט געהט ער אַרויס אויף אַ „מיסמאַטען"...

קאַלסקי האָט אויך פעסטגעשטעלט, אַז צוליב אַ מסירה פון דעמזעלבען פּאַקשיוועס'ן האָט ער פאַרלוירען זיינעם אַ פּאָסטען.

קאַלסקי האָט איהם דעריבער אָנגעקלאָגט אין געריכט, און דער סוף איז געווען, אַז פּאַקשיוואַ איז נעכטען פאַרמשפּט געוואָרען אויף אַכט חדשים אַרעסט.

פון הונגער

(א) אויפ'ן רעימאָנט-פּלאַץ איז אָוועקגעפאַלען פאַר הונגער דער אַרבייטסלאָזע און היימלאָזער 40-יאָהריגער אַנדזשעי סאַלאַטאַ.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין זאַנאַס-שפּיטאַל.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען די אַפּטייקען: ק. ליינוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), י. האַרטמאַן (מלינאַרסקאַ 1), וו. דאַנילעצקי (פּיעטריקאָווער 127) א. פּערעלמאַן (ציגעל-גאַס 32), י. צימער וואָלטשאַנסקאַ 37), ס. וואַיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27.

איבערגעפאָהרען

(א) אויף שענקיעוויטשאַ גאַס איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַנ'אויטאָ דער 55-יעהריגער שמחה קאַפּלאַוויטש (פון קאַליעאָוואַ 31).

אינגאַנצען אַ צוקאַליעטשעטען האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

קינאָ-טעאַטער

„MIRAŻ"

11 ליסטאָפּאַד (קאָנסטאַנט.) 16

היינט פּרעמיערע!

פילם, וואָס האָט בעוואונדערט די וועלט

Markiza Yorisaka

אין די הויפּט-ראָלען:

Annabella, Charles Boyer, Inkiszyńow.

אויסער'ן פּראָגראַם: אַקטועליטעטען פּאַראַמאָנט און P.A.T.

פּרייזען פון די פּלעצער: III פּל. 54 גר., II פּל. 85 גר., I פּל. 1.09 זל. באַלקאָן 75 גר.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

פאַר וועלען אויסברענגען פאַלשע צוואַנציג זלאָטעס

(א) סטעפאַן פּיאַסעצקי (וויסאָקאַ 13) האָט צופעליג בעקומען אַ פאַלשען 20 זלאָטע-באַנקנאָט און געוואָלט איהם „אַריינדרייען" איינעם קאַזשימיעזש דאַברי פאַר סחורה.

דאַברי האָט זיך אָבער געכאַפּט, אַז דער באַנקנאָט איז אַ „נייעראַבריי" און דעריבער האָט פּיאַסעצקי נעכטען אָנגעשפּאַרט אין געריכט.

דאָס שטאָטישע געריכט האָט נעכטען מכבד געווען פּיאַסעצקי'ן מיט אַנ'אורטייל – 5 חדשים אַרעסט, אָפּלייגענדיג דאָס אויספיהרען פון דער שטראָף.

געשטעלט אין סכנה דאָס לעבען

צוליב אַביסעל אָרים געברענעכץ

(א) אויפ'ן פּלאַץ פון די פערד-גייענען אין פּיעטריקאָוו איז געקומען צו אַ בלוטיג געשעהעניש צווישען אַ גנב און דעם וועכטער פונ'ם פּלאַץ. דאָס געשלעג האָט זיך גענומען דערפון, וואָס קאַזשימיעזש נאַדייטשיק האָט, צוזאַמען מיט אַ רייהע חברים זיינע, אָנגעהויבען פונאַנדערנעהמען דעם פּלויט פון פּלאַץ, וואו עס קומען פאַר די פערד-גייענען. דאָס האָלץ האָט די חברה געבראַוכט אויף געברענעכץ. אַז דער סטרוזש האָט דאָס בעמערקט, האָט ער נאָכגעשאָסען די אַנטלויפענדיגע. נאַדייטשיק האָט געוואָלט ענטוואָפנען דעם סטרוזש, דער לעצטער איז אָבער געווען קרעפטיגער. ער איז בייגעקומען דעם דרייסטען גנב, וועלכען ער האָט געשאָסען אין בויך אַריין. די איבריגע האָבען צושלאָגען דעם סטרוזש און נעלם געוואָרען. דער פאַרוואונדעטער איז אין אַ שווערען מצב אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל.

אונטערגעוואָרפען אַ קינד

(א) אין טויער אויף שענקעוויטשאַ 9 האָט מען געפונען אַנ'אונטערגעוואָרפען יונגעלע, אין דעם עלטער פון 4 חדשים.

מ'האָט דאָס קינד אַריבערגעשיקט אין שטעטישען דערציהונגס-הויז.

מעלדונגען

געז. קולטור-ליגע, זאַכאָדניאַ 68

גראַנאַך-פאָרשטעלונגען

די געזעלש. קולטור-ליגע גיט אַרויס הנחה-בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען פון בעריהמטען אַרטיסט אַלעקסאַנדער גראַנאַך אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי".

קינאָ-סעאַנסען

די געז. קולטור-ליגע גיט אַרויס הנחה-בילעטען אין די בעסטע קינאָס, אָרדענט איין יעדען שבת און זונטאָג פריהמאָרגען-סעאַנסען אין די קינאָס קאַסינאָ, איירעפּאַ, לונאַ און ראַקיעטאַ.

אָפען פאָ"ום

פרייטאָג, דעם 15-טען ד. ח. 8.30 אָוונט קומט קומט פאַר אין איינענעם לאָקאַל אַנ'אָפען פאָרום געפיהרט דורך ה' לאַזאַווסקי, אויסער פּאָליטישע אַקטואַליעס, אַ רעפעראַט א. ד. ט. „צי איז מאַקסים גאָרקי אַ פּראָלעטאַרישער שרייבער", געזאַנג מיט דער אוידיטאָריע פיהרט ה' באַראַנקעוויטש

אויספלוגען

די געז. קולטור-ליגע אָרדענט איין שבת דעם 16 9.45 פריה אַנ'אויספלוג אין דער גלאַז הוטע „געהאַ". זונטאָג 10 פריה אַנ'אויספלוג אין אַנשטאַלט פאַר גייסטיג קראַנקע אויף וועסאָלאַ נאָס

ענגליש-קורס

די געז. קולטור-ליגע אָרגאַניזירט אַ העכערען קורס פון דער ענגלישער שפּראַך. דער אָפּצאָהל איז אַ קליינער. איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען אין סעקרעטאַריאַט זאַכאָדניאַ 68. טעל. 15-191. יעדען טאָג פון 10–2 און פון 4–10 אָוונט.

הנחה-פאָרשטעלונג.

די באָראָכאָוו-ביבליאָטעק אָרדענט איין מאָרגן, מיטוואָך, דעם 13 ה. ח. אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" אַ גרויסע הנחה-פאָרשטעלונג פון בעריהמטען סינטעטישען רעפּערטואַר „יונגט-געוויסען". די הויפּט-ראָל שפּילט שלום שוואַרצבאַרד דער בעריהמטער אַרטיסט אַלעקסאַנדער גראַנאַך.

בילעטען צום פּרייז פון 54 גר. צו בעקומען אין דער באָראָכאָוו-ביבליאָטעק, אַל. קאָשטשושקי 9, טעל. 50-191, און אין טאָג פון דער פאָרשטעלונג – ביי דער קאַסע פון טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי", ציגעל גאַס 27.

360

האַנדווערקער-עקספּאָזיציע

די צייכען, וועלכע פאַרשטיין די וויכטיגקייט פון אַנטייל פון יודישע פאַרשטעהער אין די לוסטראַציע-קאָמיסיעס, כדי נישט איבערצוגעבען דעם גורל פון די בעלי-מלאכות, וועלכע בעזיצען נאָך נישט ביז היינט די נויטיגע עקזיסטענץ-דאָקומענטען, קאָנען נאָך אין פאַרלויף פון מאָרגען און איבערמאָרגען איבערגעבען אין דער האַנדווערקער קאַמער רשימות פון זייערע פּערטרויאונגסמענער.

נאָך אַ לענגערע אונטעטיגקייט איז די לעצטע וואָך צוריק אָרגאַניזירט געוואָרען די אָפּטיילונג אין אַלעקסאַנדער ביי לאָדז.

די וואָך זונטאָג איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ גרעסערע האַנדווערקער פאַרזאַמלונג אין אַלעקסאַנדער. פון דער עקספּאָזיטור איז דעלעגירט געוואָרען ה' יוזעפאָוויטש, וועלכער איז בעאויפטראַגט געוואָרען פון דער וואַרשעווער צענטראַלע איבערצונעמען די אַגענצען פון דער פריהערדיגער פאַרוואַלטונג און זיי איבערגעגעבען דער ניי אויסגעוועהלטער פאַרוואַלטונג פון דער אָפּטיילונג אין אַלעקסאַנדער, וועלכע איז צוגעטרעטען צו אַ אינטענסיווער אַרבייט.

אַ זייגערמאַכער — אַ „מייסטער" צו פאַרבייטען די געדערים פון זייגערס

(א) אהרן ווייספעלד, אַ זייגערמאַכער פון פּאָרזשעטשנאַ 7 איז אָנגעקלאָגט געוואָרען אין געריכט דורך אַ געוויסען הערמאַן זילבער, ביי וועלכען ער האָט גענומען אַ טייערען זייגער צו פאַריכטען, און פאַרביטען אין איהם (איגום זייגער, הייסט עס...) די געדערעם.

דאָס געריכט האָט דעם דאָזיגען זייגער-„אָפּעראַטאָר" פאַרמשפּט אויף 6 חדשים טורמע

גענעזן האַרטלייביגקייט און העמאָרידן

מאָגען און דאַרם-שטערונגען ווערט געענטען דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער

Franciszka Józefa

וואָס איז דערביי אַ העריליך מיטעל קעגען דאָקטוירים. צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעטשנאַס.

ראַדיאָ-ווינקעל

קלאַנגען-אַרכיוו

(די געשיכטע ווערט פּעראַייביגט)

טאָג-איין טאָג-אויס געהן אין דער וועלט אַריין אויף די כוואַליעס פון ראַדיאָ די פאַרשידענע קלאַנגען, טענער, געשעהענישען, אָפּטמאָל פון אַ היסטאָרישען ווערט.

וואָס געשעהט מיט די דאָזיגע קלאַנגען און טענער? — גאָרנישט. זיי צושווימען זיך אין וועלט-רוים ווי אַ רויך און ווערען פאַרפאַלען.

פאַקטיש אָבער איז עס נישט אַזוי, ווייל גלייכצייטיג מיט דער ראַדיאָ-כוואַליע, וואָס טראָגט פונאַנדער דאָס קול — לאָמיר זאָגען פון קיפּורא, פּרעזידענט רוזוועלט אָדער ענגלישען קעניג — ווערט דאָס זעלבע קול אין סטודיאָ „פּעראַייביגט" אויף אַ גראַמאָפאָן-פּליטע, אָדער שטאָהלענער מאַגנעטיזירטער לענטע" (דאָס לעצטע וואונדער פון טעכניק).

אַ דאַנק דער מאָדערנער טעכניק איז די מענשהייט בערייכערט געוואָרען מיט אויסגעצייכענטע און פּרעציזע אינסטרומענטען, וואָס געבען פאַר די קומענדע דורות דאָקומענטען אין דער פאָרם פון אַ פּליטע, אָדער שטאָהלענער לענטע, די געשריבענע געשיכטע פון דער וועלט אין קלאַנג.

פאַרשידענע לענדער און פעלקער האָבען איינגעפונען, אַז עס איז פּשוט אַ נויטווענדיגקייט צו שאַפען דעם אַזוי גערופענעם „היסטאָרישען קלאַנג-אַרכיוו". האָבענדיג אַ גוט-אָרגאַניזירטען אַרכיוו, קאָן מען צו יעדען מאָמענט אַרויסנעמען פון שופלאַד די געהעריגע פּליטע און מיט איהר הילף אָוועק צום עבר. דאָס הייסט, אַז די מאַשין חזר'ט איבער די געשיכטע אויף ס'ניי.

אַרויסגעוויזען האָט זיך, אַז אַזאַ קלאַנגען-אַרכיוו איז אַמבעסטען צו שאַפען ביי דער ראַדיאָ-סטאַציע. דאָרט קומען „צום וואָרט" די גרעסטע זינגער; עס ווערען איבערגעגעבען אין דער פאָרם פון ראַדיאָ-רעפּאָרטאַזש די וויכטיגסטע געשעהענישען פון יעדען לאַנד און אָפּטמאָל פון דער גאַנצער וועלט.

דעם רייכסטען קלאַנגען-אַרכיוו בעזיצט די ענגלישע ראַדיאָ-סטאַציע אין לאָנדאָן. אין משך פון די לעצטע דריי-פיר יאָהר זענען דאָרט אינם אַרכיוו אָנגעזאַמעלט געוואָרען העכער הונדערט טויזענד „בילדער" אין קלאַנג, געניי פאַרקאָנסערווירט אין עבאָניט אָדער אין וואַקס. די „בילדער" שטעלען מיט זיך פאַר די „גענויע געשיכטע" פון ענגלישען פאָלק פאַר דער לעצטער צייט.

אַז מיר וועלען אָנהויבען אַביסעל צו פאַנטאַזירען, קאָן מען זיך לייכט פאָרשטעלען, ווי אַזוי די מענשהייט וועט אין הונדערט יאָהר אַרום נאָכפאָלגען דעם שפּאַנענדען מאָמענט, ווען לינדבערג איז אָנגעקומען אויפ'ן פּאַריזער פליה-פעלד, אָדער מען וועט הערען די שלום-רעדעס פון מיניסטער בריאַן צו בערנאַרד שאָו.

עס איז שוין איצט קלאָר, אַז אין דער צייט פון וואונדערליכע דערגרייכונגען אויפ'ן געביט פון טעכניק, איז יעדער נישט-אויסגענוצטער טאָג אַנ'אונגעהויערער פאַרלוסט פאַר די היסטאָריקער פון די קומענדיגע דורות. זיי וועלען האָבען גאַנץ בערעכטיגטע פּרעטענזיעס צום היינטיגען דור, אַז ער האָט נישט בעוויזען צו פאַרפיקסירען און פאַראייביגען פאַר די קומענדיגע דורות די ברויזענדע געשיכטע, אין וועלכער מיר לעבען איצט.

אויך פּוילען האָט פאַרשטאַנען די וויכטיגקייט פונם דאָזיגען קלאַנגען-אַרכיוו פאַר'ן צוקונפטיגען פּוילען און שוין איצט זענען „פּעראַייביגט" געוואָרען עטליכע רעדעס פון מאַרשאַל פּילסודסקי, מלוכה-פּרעזידענט, ווי אויך די וויכטיגסטע געשעהענישען אינם לאַנד. עס וועט זיין אַ לעבעדיגע געשיכטע אין וואָרט און קלאַנג פון ערוואַכענדען פּוילען פאַר די קומענדיגע דורות.

צי וואָלט נישט כדאי געווען, אַז אויך דאָס יודישע פאָלק, בפּרט אין ארץ ישראל, זאָל אָנהויבען צו זאַמלען—אַנ'אַרכיוו פון די וויכטיגסטע געשעהענישען פון לאַנד און אַזוי אַרום איבערלאָזען אויף אייביג אַ לעבעדיגען דאָקומענט פון איהרע קאַמפען און בעמיהונגען פאַר אַנ'אונאָפּהענגיג לאַנד.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאַג, דעם 12-טען פעברואַר

6 48 פּליטען, 6,52 גימנאַסטיק, 7,07 פּליטען, 7,15 ידיעות, 7,25 פּליטען, 7,50 רעקלאַמע-קאָנצערט, 11,57 צייט-סיגנאַל, 12,03 ידיעות, 12,05 פּרעסע, 12,10 קאָנצערט, 12,45 שמועס וועגען עסטראַנאָמיע פאַר קינדער, 1.00 ידיעות, 1.05 קאָנצערט, 3,30 עקספּאָרט, 3,35 בערזע, 3 45 קאָנצערט, 4,45 פון פּ. ק. אָ., 5,00 קאָנצערט, 5,25 רעפעראַט, 5,35 קאָנצערט, 6,00 פּליטען, 6,10 רעפּערטואַר פון די טעאַטערען, 6,15 קאָנצערט, 6,45 ליטעראַרישע פאָרשטעלונג, 7,00 פּליטען, 7,20 שמועס, 7,30 הומאָר, 7,50 ספּאָרט, 8,00 מוזיק, פּעליעטאָן, 8,15 ליטעראַרישער אָוונט, 8,45 ידיעות, 9.00 שלעזישער קאָנצערט, 10,00 רעקלאַמע-קאָנצערט, 10,15 טאַנץ-מוזיק, 10,45 פּליטען, 11.00 ידיעות, קאָמוניקאַטען, 11,05 לייכטע מוזיק.

DR. MED. H. LUBICZ

פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 32-141

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אָוונט.

זונטאָג און יום-טוב פון 9–11 בייטאָג און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע-זאַל

מוזיקאַלישע נאָטיצען

יוזעף שמידט

„דאָס ליד עראָבערט די וועלט"

„צו דיר געהער די וועלט"

דאָס זענען די נעמען פון די פילמען, אין וועלכע שמידט „עראָבערט" די הערצער פון די קינאָ-בעזוכער. אין די פילמען איז שמידט אַזוי פּאָפּולער געוואָרען, אַז עס איז גאַנץ נאַטירליך געווען דער „שטורם און דראַנג" אויף דער פילהאַרמאָניע אין טאָג פון זיין קאָנצערט.

מ'האָט ממש געשטורמט און בעלאַגערט דעם זאַל כדי צו הערען „דאָס ליד וואָס עראָבערט די וועלט"...

נאָך לאַנגע אָנשטרענגונג, האָט ענדליך דאָס ליד פערקלינגען... צי האָט אָבער „דאָס ליד" עראָבערט דאָס לאָדזער וועלטל?... אויף דער פראַגע איז גאָרנישט אַזוי לייכט צו ענטפערן, שמידט'ן דאַרף מען נישט מעסטען נאָך די לעבג... און גרויס פון זיין שטימע, נישט צופיל אַכט לייגען אויף זיינע געזיכט-גרימאַסען און אויף זיין מאַנקעטען-שפּיל, נאָר הערען זיין געזאַנג, זיין זיס אינטימען געזאַנג, וואָס זינגט אַרויס אַ קליין „יודעלע" אָבער, אַ גרויסער געזאַנג-קינסטלער.

דאָס קליינע „יודעלע" וואָס זינגט אַרויס מיט בלוט פון זיין יודיש הארץ אַזוי שעהן, אָנגענעהם און רייצפול, און בעצווינגט דערמיט די הערצער פון אַלע צוהערער – דעם קען מען מיט רעכט זאָגען „צו דיר ליבער „גענאָסע", קרבן פון געוויסען קולטורעלען רייך, געהער די וועלט"...

יאָ! שמידט זינגט, ער זינגט אויס געזאַנג, געזאַנג פון האַרצען, פון דער יודישער נשמה.

און אין דעם וועט איהר געפינען, מיינע פריינד (פריינד במחילה, נאָר אין „פאָיע" פון קאָנצערט-זאַל), אַנ'ענטפער אויף אייער פראַגע, „וואָס פאַר אַנ'אונטערשיד איז צווישען שמידט'ן און קיעפּורא'ן"? אַזאַ ווי צווישען דוד און גלית'ן: דוד האָט דערהרגעט גלית'ן מיט אַ קליין שטיינדעלע און שמידט קיעפּורא'ן מיט זיין געפיהל-געזאַנג.

געזאַנג איז אַ פּראָדוקט פון געפיהל און שמידט'ס געזאַנג איז אַנ'אויסגוס פון געפיהל. שמידט זינגענדיג פיהלט טיף, אָהן אַ ברעג, ווי נאָר אַ יוד קען פיהלען, ווי אַ יוד וואָס איז שטענדיג אַ קרבן פון אַלע „רייכען" און בעזונדערס פון „יענעם רייך" און גראָד ווייל זיין שטימע איז דונקעל-געפאַרבט און אין די נידריגע לאַגע קלינגט זי אַזוי ווי אַ ביסעל הייזעריגלעך, דרינגט זי זעהר וויים אַזש ביזן האַרצען און קלינגט אין אַלע לאַגען אָנגענעהם-זיס. שמידט'ס פיין-געזאַנג ציהט זיין יניקה נאָך פון שוהל, ווי בישט איין קינסטלער ווי למשל: סיביריאַקאָוו, מיכאַילאָוו, מאַטענקאַ, וויטאָריאַ ווייגבערג, יוזעף שוואַרץ און נאָך פיל אַנדערע און אחרון, אחרון חביב יוזעף שמידט, די שוהל זינגט אַרויס פון אַלע אַריען און לידער. און דעריבער איז ער אַזוי פּאָפּולער, אַז מען איז זיך כמעט מוסר נפש איהם צו הערען.

D—ski

„Shirley Temple"

היינט און פאלגענדע טעג! 4-יעהריגע ושעני פון עקראן א. ז.

ריהרענדע דראמע פון דער קליינער Shirley אויסערן פראגראם: קלאנג-צונאבע. — אנהויב 4.30 נאכמיטאג, שבת, זונטאג און חגאות — 12.30 בייטאג.

נעכסטער פראגראם: „VERONIKA" מיט Francisza Gaal

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

קליינע אנאנסען 1 זלאטי אנאנס ביז 15 זלאטער

שייטלען מיט פאריזער שרינדען. ווי אויך פּרעטענגן שייטלען ווערן ערסטקלאסיג און דייכט צו ביליגע פרייזען קרש, סטווראוואה 15

2 צימער און קיך מיט בעקוועמליכקייטען. מענגליך הויכער פּארטער, ערסטער שטאק, ווערט געזוכט צו דינגען. מעלדען אין אדמיניסטר. „נ"ה.

פרייע פאסטנס. א גוטע קריסט-ניהערין פון נאר. דינען ווערט געזוכט. צו מעלדען זיך זאוואדזקא 17. דער וועכטער וועט אנווייזען. 6190

עס ווערט געזוכט צו בעדינען א קראנקע פרוי. פיעטריקאווער 88, ה. 35. 6189

לאקאלען. צו פערמיטען א געוועלב, צימער און קיך, אויך א צימער און קיך. קיליג-סקינא 50. צו ערפאהרען ביים וועכ. טער. 6184

אכטונג! צו פערמיטען א געוועלב אין הויף פון דעם זעלבען נאוואמיעסקא 21. צו ערפאהרען ביים ווירט וורובלעווסקי. 6191

פערשידענעס. א נוצליך פאך לערן איך אויס. אבריווענדע קיין פאלעסטינא און משך פון א קורצער צייט. אפערטען אין אדמ. אונטער „פאלעסטינא". 6193

כ'בין ערביטוגס, ערנסטער, טויגבאר פאר ביורא-ארבייט, גוט בעקאנט אין די בראנזשעס: פארב, קאלאניאל און ... קאלאד. כ'בעזיץ ערשטקלאסיגע רעפע-רענצען. כ'וויל וועלכע ס'איז בעשעפטיגונג פאר א מינימאלער בעלוינונג. כ'בין בריט צו בעזאָרגען מיין אנשטעלונג און אויך אונטערנעהמונג. אפערטען אין אדמ. פאר „בעשעפטיגונג". 6185

8-טונג, זאקען-פאבריקאנטען! איך נעהם אן רענדער אויף מאשינען 16 טיילונג פון 32-ער מיט שטריק- אפאראט. אויך אויף 12-ער מוסטער אויף וואוגס. קאמינסקא 16 גרינבערג. 6187

Urządzenie sklepowe nadające się dla branży papierniczej poszukuję. Dzwonić tel. 240-55.

א נעה-מאשין אין גוטען צושטאנד פאר קאמאשען — שטעפער אדער פאר שניידער בילינג צו פערקויפען גלובנא 62 ביי פריעדמאן. צו טרעפען פון 10 ביז 11. טעל. 57. 1886 מאשקאווישס.

פאר שאכטעל-מאכער, ליגירער, בוכבינדער און דרוקערייען! רעפאראטורען פון מעסערלען פערשידענע מאשינען - טיילען און שוויינוגען געפינען זיך ביליג. סיהרט אויס ביליג J. REDER Łódź, קאנסטאנטינער 11/13 (רוג זאכארניא)

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH „HIGJENA" Gdańska 31a, tel. 192-64 פאר אורין אנאליזן... בילינסע פרייזן.

GABINET ŚWIATŁOLECZNICZY עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ-לאמפען, סאליקס, דיאטערמיע. Gdańska 31a, parter, tel. 192-64 עס ווערט אויסגעבעסערט קווארץ-לאמפען אהיים.

Dr. med. Z. Wajs האט זיך איבערגעצויגן אויף נאוואמיעסקא 5 (פראנט) ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע, האר און געשלעכטס-קראנקהייטן נעמט אן פון 8—3½, 5—8 אווענד. זונטאג און יום-טובים פון 9—1 מיטאג.

צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Niewiażski ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג מיט קוואַרץ-שונעקע. אנדזשעיא 5, טעל. 159-40. פראנט, 1-טער שטאק. נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אווענד. זונטאג פון 9—1. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. J. Neuman כירורג (וועלכער אָרדינירט אין שפיטאל אויף דרעווואנאווסקא) נעמט אן אין דערהיים פון 5—8 אווענד. זאכאדניא 57. טעל. 281-95

GABINET DENTYSTYCZNY Lek. Dty A. Struńskiego פיעטריקאווער 43. טעל. 165-20. אין טעטיג

עכטע זינגער מאשין אויף רַאַטן. ווערען אנגענומען אויסצאלונגען ביי ג. גארדמאן, שרודמיעסקא 8

צו אלע מיינע געעהרטע קונדען! דרוקעריי בראמבערג לאדז, צעגעלניאנא 8 איז ערעפענט. אלע-ארט דרוק-ארבייט ווערט שוין אנגענומען. גרויסע שריפטען מאדערנע ארנאמענטען

לעטשניצע פאר ווענעריש קראנקע פון דאקטוירים ספעציאליסטען לאדז, זאוואדזקא 1 טעל. 122-78 נעמט פון 8 פריה ביז 9 אווענד. ווענעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען. אנאליזען פון בלוט און אורין. די פערהיטונגס-סטאציע פאר פרויען א באזונדער... א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען זגערזשער 17 טעל. 116-33 רענטגען-קאבינעט ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום פון 9 פריה ביז 8 זייגער אווענד. וויזיט 3 זל.

לעטשניצע פאר ווענעריש קראנקע פון דאקטוירים-ספעציאליסטען Poradnia Wenerologiczna זשעלאנא 2-פיעטריקאווער 47 טעל. 189-33 נעמט פון 9 פריה ביז 9 אווענד. ווענעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען. אנאליזען פון בלוט און אורין. א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. M. TAUBENHAUS ספעציאליסט פאר קאָזמעטיק און פרויען-קראנקהייטען פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט זגערזשער 11. טעל. 246-09 נעמט אן פון 8—4 אווענד.

צוליב'ן קריזיס! ביליג און גוט! רעיעל און פינקטליך! די בעוואוסטע יודישע בעמישע וועשעריי און פארבעריי „עריקא" מליגאַרסקא 2, (ביים רוג בושעשינער) וואשט בעמיש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען צו קאנקורענץ-פרייזען. אלערליי דאמען- און מענער-גארדעראבען, אנצוגען, קליידער, מאנטלען, פוטער, ציהט גארדינען אויף ראהמען, פאסאנירט קאפעלושען ווי אויך שטעפּ. און וויכע וועש. ביליגער ווי איבעראל! פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1.50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, 1.75 פאסאנירען א קאפעליוש, 50 גר. אנ'אויבער-העמד, 15 גר. א קראגען.

Dr. S. Kantor ספעציאליסט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), הייליט מענער-שוואכע. פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45 נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ. פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. Z. DATYNER אוראלאג ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען ZACHODNIA 59a, tel. 148-95 נעמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו.

פריוואט-קליניק פון האלז-, נאז- און אויערן-קראנקהייטען Piotrkowska 55 86 Telefon 174-74 Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH.

Rutynowany buchalter-bilansista J. Russak, Łódź, Narutowicza 49, tel. 217-70 absolwent Akademji handlowej i długoletni kierownik buchalterji poważnych przedsięb. przem.-handlow. przyjmuje wszelkie roboty wchodzące w zakres księgowości. 5945 Całkowita gwarancja.

ברוך-קראנקע!!! ערשטע און איינציגע ארטאפעדיש'ע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איין נאמען פּוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעדער דיר. י. ראפאפּארט, וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און אין געווארען אויסגעצייכענט פון פיל אויסשטעלונגען. ברוך-ליידענדע!

J. Rapaport

אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאך פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט. 30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע! טרעפטערמינע פרייזען! פון 9 פריה ביז 7 אוו.

Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped. פון לעמבערג Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

דאנקזאגונג. ... ש. שטיללער. 18. ... 1935

מיר פערטיגען אויס אפּשטיין פיר מאנופאקטור, שטרימף לעדער ... טריקאטאזשען ... קראוואטען ... פערפומעריע ...

FABRYKA SUKNA EMES BIELSKO. FABRYKA GARBARSKA WARSZAWIE. WYTWÓRNIA ODBIJANEK I DRUKARNIA I.M. STRYKOWSKI PIOTRKOWSKA 35 TEL. 236-25.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה ... אבאנעמענטס-פרייז ...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaminer.